

TOP ROZHOVOR
S KATEŘINOU ŠIMÁČKOVOU

ERASMUS
ZA POLÁRNÍ KRUH A ZPĚT

DOBROKÁVA PODLE PRÁVA
S LIBOREM HOŘENÍM

FAKT

4/2017

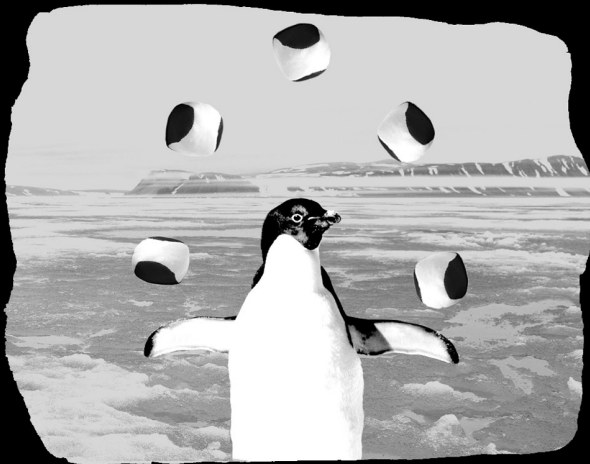

GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ

PRÁVOSLAV KABRŇÁK

od JAKUBA STROUHALA

GLOBALNÍ
OTEPLOVÁNÍ

Veliteli, vyzkoušeli
jsme už všechno,
ale globální oteplování
nikoho nezajímá!"

VŠECHNO
JEŠTĚ
NE!!!"

Tak, dámy, oblékat!"

O týden později...

GLOBALNÍ
OTEPLOVÁNÍ
V ČR
NEHCEME!!

Obsah

PĚT NEJ	
Pět právních NEJ	5
<i>Jan Šlajs</i>	
NÁZOROVÝ SOUBOJ	
Ano, či ne povinnému očkování?	6
<i>Vladislav Musil</i>	
DĚNÍ VE SPOLKU	
Tři otázky pro Kamilu Abbasi a Sabinu Baronovou	7
<i>Vladislav Musil</i>	
DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ	
Fakulta ve víru dění: Hurá do soudní síně, ale pozor na „Xka“	8
<i>Josef Bártů</i>	
Právo o páté: O trestech a vězeňství s Jakubem Drápalem	9
<i>Božena Filipová, Štěpán Janků</i>	
Globální oteplování – jak to vidí vyučující práva životního prostředí?	10
<i>Sabina Baronová</i>	
Erasmus: Za polární kruh a zpět	11
<i>Jana Holcnerová</i>	
Praxe v neziskovkách: Pomoc, která baví	12
<i>Vojtěch Dědek, Jan Šlajs, Sabina Baronová</i>	
Humans of PrF – Jakub Strouhal	13
MIMOCHODEM	
Přehled nejdůležitějších legislativních novinek	14
<i>Josef Bártů</i>	
Husitský mučedník Jeroným Pražský	15
<i>Adam Pálka</i>	
TOP ROZHOVOR	
Kateřina Šimáčková: Podmínkou svobodné společnosti je respekt k jinakosti	16
<i>Kamila Abbasi</i>	
DĚNÍ MIMO FAKULTU	
DobroKáva podle práva s Liborem Hořením	19
<i>Svatava Veverková, Josef Bártů, Jakub Strouhal</i>	
Sex a hendikep: sexuální asistence – trochu „jiná“ prostituce	20
<i>Marek Ciprian</i>	
Člověk, pán tvorstva?	22
<i>Kateřina Gabrhelíková</i>	
Manželství pro všechny	23
<i>Anna Katerina Vintrová</i>	
Makak autorem? Autorské právo ve světle tzv. opičí selfie	24
<i>Jaroslav Hroch</i>	
Zamyšlení se nad postavením prezidenta v ústavním systému České republiky	26
<i>Marcel Ivánek</i>	
Referendum à la Catalunya – co vlastně chtějí?	26
<i>Roman Šafář</i>	
POVÍDKA ZÁVĚREM	
Když duha nemůže	29
<i>Jakub Strouhal</i>	

Redakce

Šéfredaktorka: Mgr. Bc. Svatava Veverková

Zástupce šéfredaktorky: Mgr. Vladislav Musil

Editoři: Mgr. Kamila Abbasi, Sabina Baronová, Mgr. Vladislav Musil, Mgr. Bc. Svatava Veverková

Korektura: Ilona Jakubčíková, Mgr. Vladislav Musil, Adam Němec

Obálka a komiks: Mgr. Jakub Strouhal

Sazba: Mgr. Petr Havlík

Ředitelka projektu: Mgr. Martina Grochová

Autoři článků: Mgr. Kamila Abbasi, Sabina Baronová, Josef Bártů, Božena Filipová, Kateřina Gabrhelíková, Jaroslav Hroch, Štěpán Janků, Mgr. Bc. Adam Pálka, Mgr. Jakub Strouhal, Bc. Roman Šafář, Jan Šlajs, Mgr. Bc. Svatava Veverková, Mgr. Anna Katerina Vintrová

Externí spolupráce

Dále se na přípravě podíleli: Marek Ciprian, Bc. Vojtěch Dědek, Bc. Jana Holcnerová, Mgr. Bc. Marcel Ivánek, Mgr. Bc. Petr Jedlička, Mgr. Jana Kledusová, Libor Sup

Tiráž

časopis FAKT

II. ročník, 4. číslo

periodicita: 5x ročně

Vydavatel:

Fakultní akademický klub, z. s.;

Divišova 68/3, 612 00 Brno;

IČ 04478622

e-mail: casopis.fakt@gmail.com

facebook: <http://www.facebook.com/casopisfakt/>

web: <http://issuu.com/casopisfakt>

ISSN 2533-7548 (Print)

ISSN 2570-561X (Online)

Registrováno u Ministerstva kultury

ČR MK ČR E 22833

Toto číslo vychází 11. prosince 2017 v Brně.

Slovo šéfredaktorky

Podzim pomalu střídá ZIMA. Navzdory klesající rtuti teploměru je v kostech cítit TEPLŮ. Kolem palčivě PÁLÍ OHNĚ otáček. Rozhodli jsme se proto (ne)hasit, co nás (ne)PÁLÍ, a se ZÁPALEM Vám naservírovat články reagující na FAKT GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ.

Oslovili jsme vyučující práva životního prostředí s otázkou, co si myslí o GLOBÁLNÍM OTEPLOVÁNÍ. Vojtěch Vomáčka odpovídá: „Vzduch, voda a půda budou luxusem třetího tisíciletí, který prodává a který dává moc. Který posunuje lidský pokrok. Nakonec tak přijde díky novým technologiím i pět minut po dvanácté alespoň hořkosladký konec. Možná ne pro všechny, a velká část lidstva změny klimatu nepřežije. Včetně environmentálních uprchlíků, které nechají bohatí bílí Češi udusit, uhořet nebo utopit se. Tyhle nůžky, které se strašně rychle otevírají mezi člověkem a přírodou a mezi bohatými a chudými, to je pro mě skutečná tvář globálního oteplování.“

O tom, že jsme všichni STEJNĚ TEPLÍ, ale někteří si mohou být TEPLĚJŠÍ, psala v článku Manželství pro všechny Anna Katerina Vintrová. Německý parlament schválil změnu legislativy a rozšířil práva homosexuálních párů. Od prvního října mohou homosexuálové v Německu uzavřít manželství stejně jako tomu je v Beneluxu, Francii, Rakousku, Portugalsku či Španělsku. Vzhledem k povolebnímu politickému složení nepředpokládáme, že by k LOKÁLNÍMU OTEPLENÍ v průběhu následujících čtyř let došlo i v České republice.

Přesto i v naší pro západo pro východní domovinu zaznívají hlasy, které se snaží o zrovnoprávnění homosexuálů. Majitelkou jednoho z nich je Kateřina Šimáčková. Ačkoliv sama sebe za rebelku nepovažuje, svými názory mnohdy vybočuje z jinak rigidního právního konzervatismu. V rozhovoru pro časopis FAKT říká: „Je pro mě stejně důležité, aby zazněl hlas toho, kdo považuje manželství za svátost, jako toho, kdo programově manželství odmítá a chce vytvořit rodinu jiným způsobem, bez něj. Vůbec si nemyslím, že jde o něco nového. Pro mě je to staré téma lidské svobody. Podmínkou svobodné společnosti je respekt k tomu, že ti druzí svou svobodu využívají jinak než my. Ostatně zákony či soudní rozhodnutí by neměly novinářům úplně bránit, musíme respektovat, že za chvíli bude svět váš, tedy vaší generace.“

I její jinak silný hlas nemusí vždy znít HŘEJIVĚ. Jakub Strouhal o tom píše v povídce Když duha nemůže: „A pamatuju se, že tehdy přišlo celý den. Že přišlo, i když se Jakub vrátil z práce. Že přišlo i přes noc. Byl to zkrátka jeden z těch dnů, kdy duha vyjít nemůže.“ Jakub dále v rubrice Humans of PrF MU představuje svoji básnickou sbírku, která vznikala deset let.

V neposlední řadě jsme si povídali s mladým podnikatelem Liborem Hořením o jeho projektu DobroKáva. Výběrovou kávu dával lidem výměnou za příslib dobrého skutku. Ty hrály u srdce, čímž přispívaly ke GLOBÁLNÍMU OTEPLOVÁNÍ.

Vážené čtenářky a čtenáři, inspirativní čtení Vám přeje

Svatava Veverková
šéfredaktorka časopisu

Časopis je vydáván na půdě Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Realizován je v rámci projektu specifického výzkumu MUNI/D/1413/2016. Za pomoc děkujeme Programu rektora na podporu tvorby studentských časopisů MU. Všechny texty vychází k právnímu stavu dne 1. listopadu 2017. Za případné tiskové chyby se omlouváme.

PĚT NEJ

Pět právních NEJ

Jan Šlajs

V aktuálním čísle časopisu FAKT Vám přinášíme bizarní krok zákonodárce v Keni, dva ostře diskutované nálezy Ústavního soudu, jeden revolucionářský projev ženské emancipace z Itálie a střípek do nekonečné mozaiky vzdoru vůči Evropské unii s podtitulem projev(y) polské suverenity.

Nejekologičtější zákonodárce

Keňský zákonodárce se rozhodl bojovat proti přehršlí plastových tašek netradičním způsobem. Za výrobu, prodej či použití plastové tašky nyní hrozí pokuta do výše 40 000 USD nebo až čtyři roky vězení. Rozhodnutí keňských poslanců však podle odpůrců může přímo ovlivnit až 60 tisíc pracovních míst a znatelně se dotknout tamních trhů.

Nejlepší manžel(ka)

Občanka Itálie, Laura Mesi, se v září rozhodla pro poměrně ojedinělý čin. Při obřadu se sedmdesáti hosty se provdala za sebe sama. Takový druh sňatku však italské právo neuznává. Nápad provdat se za sebe dostala, jak sama říká, před dvěma lety, když se se svým přítelem rozešla po dvanáctiletém vztahu. K činu nakonec došlo poté, co své rodině a blízkým oznámila, že pokud do svých čtyřicátých narozenin nenajde spřízněnou duši, vezme si sama sebe. Pro část společnosti je podobný čin výrazem postmateriálního myšlení Evropanů v jednadvacátém století. My jsme však toho názoru, že podobné skutečnosti povedou k postupné deregulaci institutu manželství.

Nejlepší zájem dítěte

Ústavní soud se v nálezu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16, postavil za uznání faktického rodičovství dvou mužů k jejich dítěti porozenému náhradní matkou. Oba muži žijí ve společné domácnosti v Kalifornii.

Jeden z nich má české občanství, a proto navštěvují i příbuzné v České republice. Kalifornský soud uznal rodičovství obou mužů. Nicméně Nejvyšší soud České republiky v řízení o uznání kalifornského rozsudku uznal rodičovství pouze jednoho z rodičů. Bez zdůvodnění upřednostnil otce s českým občanstvím. V reakci na návrh zapsat i druhého z rodičů do rodného listu Nejvyšší soud uvedl, že je to v rozporu s českým veřejným pořádkem. Ten však podle Ústavního soudu tvoří abstraktní princip, před kterým je třeba dát přednost nejlepšímu zájmu dítěte a právu stěžovatelů na jejich rodinný život.

Nejsilnější city

Projev lásky (až za hrob) posuzoval Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 1038/17. Obrátil se na něj stěžovatel odsouzený na deset a půl roku odnětí svobody za pokus o vraždu. Toho se měl dopustit, když přibližně patnáct vteřin škrtl kabelem přítele dívky, o kterou usiloval. Obecné soudy uzavřely, že mohl a měl vědět, že tímto jednáním může způsobit poškození reflektorickou zástavu srdce (reflexní zástavu oběhu způsobenou mechanickou traumatizací nervového tělíska humus karoticum pozn. red.). Ústavní soud naznal, že útočník bez odborných znalostí si nemůže být takové eventuality vědom, neboť reflektorická zástava srdce je pro veřejnost neznámým pojmem. Z tohoto důvodu nebyl stěžovateli prokázán úmysl, a tedy ani zavinění, což v důsledku vede k vyprazdňování pojmu subjektivní stránky trestného činu. Ústavní soud uzavřel, že stěžovatelův čin je trestuhodný, avšak obecné soudy jej musí posoudit znovu a spravedlivě.

Největší omyl (?)

Soudní dvůr Evropské unie ve věci C-441/17 vydal na návrh Evropské komise předběžné opatření zakazující Polsku kácení stromů v Bělavěském pralesu.

Polsko své kroky hájí množícím se kůrovcem. Ten však napadá toliko smrky, jenž pokrývají pouze 17 % plochy pralesa. Kromě toho Polsko usuzuje, že možnost kácet prales zařazený na seznam přírodního dědictví UNESCO je projevem jeho suverenity. Předběžné opatření se rozhodlo nerespektovat a pokračovat v kácení. V oblasti životního prostředí nejde o první předběžné opatření vůči Polsku, ve kterém Komise uspěla se svým návrhem.

Foto: Greenpeace (Grzegorz Broniatowski)

NÁZOROVÝ SOUBOJ

Ano, či ne povinnému očkování?

Vladislav Musil

V souvislosti s předvolebními debatami se do popředí veřejné diskuze opět dostala otázka povinného očkování. Názorové oponenty se vzájemně osočují z napojení na farmaceutický byznys či šarlatánství. Někteří diskutéři tvrdí, že očkování způsobuje autismus nebo snad homosexualitu. Jiní varují, že jde o jeden z největších výdobytků civilizace a nízká proočkovanost může mít devastující dopad na zdravotní stav populace. Advokátku magistru Zuzanu Candigliotu a imunologa doktora Michala Křupku jsme oslovili s následující otázkou: „Domníváte se, že současný systém povinného očkování je nezbytný a ospravedlnitelný veřejným zájmem?“

Zuzana Candigliota, advokátka
za NE

Represivní přístup k očkování dětí je v Evropě typický hlavně pro posttotalitní země, zatímco na Západě je očkování povinné jen výjimečně. V Itálii například bylo dosud povinné očkování pouze proti čtyřem nemocem - záškrtu, tetanu, obrně a hepatitidě typu B. Očkování proti ostatním nemocem, která jsou u nás povinná, byla v Itálii pouze dobrovolná, ale státem doporučená a hrazená. Itálie nyní zavádí povinné očkování proti celkem dvanácti nemocem, včetně takové absurdity, jako je očkování proti planým neštovicím. Podstatný bude nicméně až způsob uplatňování sankcí vůči rodičům v praxi. Již v minulosti některé vyspělé severní regiony, jako je kupříkladu Benátsko, na svém území pozastavily platnost očkovací povinnosti a přestaly uplatňovat sankce vůči rodičům. V tomto regionu ale nerezignovali na ochranu veřejného zdraví, ale přijali například opatření, že neočkované dítě může navštěvovat mateřskou školu, kde proočkovanost dosahuje nejméně devadesáti procent. A to dává větší smysl, než uplatňování represe, zastrašování a trestání rodin.

Represe nezvýší důvěru v očkování a rodiče nepřesvědčí, že je to dobré. Rozsah povinného očkování by měl být nulový. Tím nechci říci, že by se očkovat nemělo vůbec, rodičům by mělo být nabízeno dobrovolné a státem hrazené očkování dle současného vědeckého poznání. Z rozhodování o rozsahu a schématech očkování by ovšem měly být vyloučeny osoby v konfliktu zájmu, které pobíraly odměny od farmaceutického průmyslu nebo s ním úzce spolupracovaly a prosazovaly jeho zájmy, zejména pak představitelé České vakcinologické společnosti. Ti mají negativní vliv na systém očkování v České republice. Je správné a přirozené, že o očkování rozhodují rodiče a že se v péči o své děti řídí svým svědomím. Také je správné, aby před tím dostali od svého lékaře a z informačních kampaní všechny potřebné a vyvážené informace jak o výhodách očkování, tak i o jeho rizicích. Podle Úmluvy o právech dítěte je prvořadým

hlediskem nejlepší zájem dítěte. Rozsah současného očkovacího kalendáře ale v nejlepším zájmu dětí není.

Michal Křupka, imunolog
za ANO

Objev a zavedení aktivní imunizace neboli očkování patří mezi zásadní úspěchy lékařské vědy a spolu s technologií úpravy a distribuce pitné vody očkování umožnilo u řady infekčních chorob výrazně omezit jejich výskyt nebo je dokonce na rozsáhlých územích zcela eliminovat. V současnosti se odhaduje, že vakcinace celosvětově zachraňuje ročně několik milionů lidí před možným úmrtím na infekční onemocnění a další stovky tisíc lidí před invaliditou v jejich následku.

Co se týče právní úpravy, povinné očkování dětí bylo v Československu zavedeno již v roce 1919 zákonem č. 412/1919 Sb. V dnešní době je v České republice podle vyhlášky č. 299/2010 Sb. povinné očkování proti devíti nemocem, což odpovídá západoevropskému standardu. Míra povinnosti je v rámci zemí Evropské unie různá. V některých zemích je základní očkování dobrovolné, ale doporučené. Ve většině států je zavedena nějaká míra přímé či nepřímé povinnosti.

Pochybnosti o efektivitě a bezpečnosti vakcín, které se v poslední době objevují takřka celosvětově, jsou často založeny na zkreslených či dokonce nepravdivých informacích šířených většinou prostřednictvím internetu. Přestože nežádoucí účinky vakcín nelze zcela vyloučit, závažnější reakce se objevují jen velice vzácně a jsou lékovými agenturami dlouhodobě sledovány a pravidelně vyhodnocovány. Odmítání očkování s následným poklesem proočkovanosti s sebou nese vážná rizika návratu onemocnění, která z našeho území již v minulosti vymizela. Varováním mohou být epidemie spalniček objevující se v posledních letech na různých místech v Evropě i Spojených státech amerických, první případ záškrtu ve Španělsku po téměř třiceti letech či šíření dětské obrny v zemích, z kterých již byla v minulosti vytlačena. V zahraničí se tak objevuje spíše trend ke zpřísnění povinnosti než k jejímu zmírňování. Příkladem může být Itálie, kde bylo letos zavedeno povinné očkování v širším rozsahu než u nás, nebo Austrálie, která od roku 2016 očkováním podmiňuje vyplácení sociálních dávek na děti.

Redakce zvidavé čtenáře upozorňuje na nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1253/14, kde se soud vyjádřil k otázce odmítnutí povinného očkování z důvodu světské výhrady svědomí rodiče.

Foto: Vaccination, whitesession; Pixabay.com, CC0 Creative Commons

DĚNÍ VE SPOLKU

Tři otázky pro Kamilu Abbasi a Sabinu Baronovou

Vladislav Musil

Ve třetím pokračování „Tři otázky pro“ jsme oslovili editorky časopisu FAKT Kamilu Abbasi a Sabinu Baronovou a položili jim následující otázky.

Mohly byste se čtenářům v krátkosti představit? Co Vás motivovalo ke studiu právnické fakulty a plní studium vaše očekávání?

KA: Když jsem se hlásila na práva, představovala jsem si, že budu advokátkou nebo státní zástupkyní, tedy že budu určitě plamenně řečnit u soudu. Nakonec jsem v justici skončila, ale tak trošku z druhé strany. V současnosti totiž pracuji jako asistentka soudce Nejvyššího správního soudu. Vedle toho studuji doktorát na ústavku a jsem členkou Centra pro lidská práva a demokratizaci.

Kromě představy o strhujících monologech v českém soudnictví (!) se rovněž má ostatní očekávání od studia na právech tak nějak úplně miji s tím, kdo jsem dnes. Je to dáno částečně tím, že mě fakulta formovala jako osobnost. Když jsem v druháku nastoupila jako praktikant na exekutorský úřad, viděla jsem lidi, kteří měli nesmírně vysoké dluhy a přitom nebyli schopni pochopit jednoduchý úřední text. Tehdy jsem si poprvé uvědomila, co ve své budoucí profesi určitě dělat nechci. Že třeba nechci sepsávat smlouvy pro soukromé společnosti nabízející pochybné úvěry a využívat finanční negramotnosti potenciálních klientů. Taký mi došlo, že si i zadlužení lidé zaslouží náš respekt, protože si problémy nesou například z bývalého manželství a to se může stát (bohužel) každému z nás.

To nejsilnější, co mi studium práv přineslo, je skupina lidí (studentů, učitelů) se společným zájmem na tom, aby se společnost nějakým způsobem měnila k lepšímu. S tím souvisela i moje snaha o pokračování na fakultě prostřednictvím doktorského studia. Na přijímacích vše klaplo a já se dnes věnuji ústavnímu právu v souvislosti s muslimským zahalováním. O náplni PhD. studia jsem měla celkem přesnou představu, takže mě nic nepřekvapilo. První rok doktorátu na ústavku byl v podstatě o četbě a samostudiu a musím říci, že mi to tak zatím vyhovuje.

SB: V krátkosti? Studentka pátého ročníku, houslistka, nadšenec do všeho, co dává smysl. Nadšení je možná super věc, ale to moje mě přivedlo k tolika různým aktivitám, že bych je všechny ani nevymenovala, a také k uvědomění toho, že čas, na rozdíl od práva, prostě neohnu. Ale i přes to, že slovo víkend se jaksí vytratilo z mého slovníku, jsem stále více vděčná za každou příležitost vyzkoušet či naučit se něco nového. Praxe na Nejvyšším správním soudu, editorka ve FAKTu, dobrovolnice v InJustitia, koncertní mistr v Symfonickém orchestru Masarykovy univerzity, tak trochu se věnuji i vědě... A chtěla bych toho dělat ještě mnohem víc! Proč práva? Je to perspektivní

humanitní obor. To byla asi tak celá moje motivace, protože jsem i vzhledem ke schůzce dvou středních škol netušila, kam dál. Netušila jsem ani, že mě to bude bavit rok od roku víc, ani, že jednou budu přemýšlet i o doktorátu.

S jakými pohnutkami jste vstupovaly do spolku Fakultní akademický klub?

KA: Za můj vstup do FAKu mohou Vít Křížka, bývalý PhD. student a člen spolku, a taky Martina Grochová (předsedkyně spolku). Víta mi kdysi zavolal, abych přišla na informační schůzku zatím neexistujícího časopisu, protože s Martinou sháněli dalšího pisatele. Hned mě to nadchlo. Měla jsem hlavně ke konci Mgr. studia pocit, že kolem sebe mám spoustu lidí, kteří se věnují něčemu pro mě zajímavému, jen se o tom dozvídám tak nějak „na poslední chvíli“, což je škoda. Časopis mi přišel jako takový nový fakultní informační kanál, vhodný prostor pro sdílení různých našich zájmů. To se myslím vzniklému časopisu daří. Teď vím, komu se ozvat, když chci s někým probrat současnou kauzu z duševka, popovídat si o ekologii nebo kriticky nahlédnout pod pokličku novele občanského zákoníku.

SB: Upřímně? Kvůli časopisu. V té době jsem podobnou seberealizaci postrádala a jelikož ráda píšu a pracuji s textem, při zření této příležitosti jsem neváhala. Začínala jsem jako korektorka, postupně jsem se odvážila psát i své články, a (opět) svým nadšením jsem se dostala na uvolněné místo editorky sekce Dění na fakultě a univerzitě. To ovšem mým cílem ani nebylo, chtěla jsem se prostě jen podílet na našem jediném „školním“ časopisu a tím zprostředkovaně přispívat k nadšení i dalších kolegů a ke kulturnímu a přátelskému prostředí na fakultě.

Jaké máte další vize pro rozvoj FAKTu, na co se chcete v budoucnu zaměřit?

KA: Ráda bych, aby studenti o časopise věděli. Aby si řekli: tohle jsem nemohl (nebo nestíhl) dát do seminárky, napíšu to do FAKTu a někdo si to přečte. Aby i učitelé časopis četli a dávali nám všem zpětnou vazbu, ať už nahlas nebo na časopisový mail.

Co se týče výzev do budoucna, časopis již nyní vychází v tištěné i on-line podobě. V budoucnu bude klíčové zaměřit se na šíření on-line podoby jednotlivých článků. Už proto, že časopis v tištěné podobě se dostane jen k omezenému množství čtenářů.

SB: Ráda bych podpořila větší automatizaci procesu vzniku časopisu a rovněž naše milé redaktory v rozvoji jejich schopností. Všichni bychom si mohli ještě trochu vzájemně ulehčit práci. Časopis už je tu sice s námi úspěšně několik semestrů, stále je však na čem pracovat a rovněž rozšíření týmu aktivních přispěvatelů by nám neuškodilo. Psát může každý! A za ten dobrý pocit to stojí.

DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ

Fakulta ve víru dění: Hurá do soudní síně, ale pozor na „Xka“

Josef Bártů

Přinášíme Vám krátký přehled nejdůležitějších akcí a novinek, které v poslední době vévodily naší fakultě. Studijní řád doznal značných změn, na fakultě se konal speciální den otevřených dveří, konečně jsme se dočkali cvičného moot roomu a naše fakulta opět po roce pořádala konferenci Dny práva 2017.

Nový studijní řád

Se začátkem nového akademického roku nabyt účinnosti novelizovaný studijní řád. Zásadních změn je hned několik. Pro studenty, kteří navštěvují více studijních programů zároveň je nejpodstatnější změna čl. 12. V něm bylo znění „ve všech svých studiích“ nahrazeno formulací „v daném studiu“. To znamená, že nebude stačit 20 kreditů v součtu, ale bude nutné je získat pro každé studium zvlášť.

Nově se budou uznávat všechny úspěšně absolvované předměty bez ohledu na hodnocení, pokud od jejich absolvování neuplynuly více než tři roky.

Studenti usilující o prospěchové stipendium nebo červený diplom mají od začátku září možnost opravit si známku. Při opravě však riskují zhoršení původního hodnocení.

Poslední velkou změnou je zavedení nové známky „X“. Vyučující ji udělí studentovi, který se nedostaví bez omluvy k plnění průběžných kontrol, tyto kontroly nesplní nebo nenaplní požadavky v průběhu semestrální výuky. Takové hodnocení znemožňuje studentovi přihlášení k ukončení předmětu.

Do nového studijního řádu se nakonec nedostaly povinné přednášky a omezení počtu opravných termínů.

Open Day 2017

V pátek 15. 9. 2017 proběhl den otevřených dveří Open Day 2017. Akci pořádal rektorát na všech fakultách v jeden den. Naši fakultu navštívilo téměř 400 zájemců. Uchazeči o studium si mohli prohlédnout budovu fakulty a dozvědět se základní informace o přijímacím řízení a studiu. Po fakultě je provedli současní studenti, kteří se mohli podělit o svoje zkušenosti se studiem i mimoškolními aktivitami a odpovědět na všetečné otázky. Věříme, že většinu z účastníků budeme od příštího akademického roku potkávat na zdejších chodbách.

Cvičná soudní síň

Dne 3. 10. 2017 byly slavnostně otevřeny nově zrekonstruované prostory na naší fakultě. Vznikly tři nové seminární místnosti s kapacitou pětadvacet až třicet lidí. Nové učebny mají sloužit k výuce dovednostních předmětů a té, kterou vedou zahraniční lektori. Prostory jsou uzpůsobené tak, aby se v nich dalo vyučovat moderními metodami.

Během rekonstrukce vznikla i cvičná soudní síň, ve které se mohou konat simulovaná soudní jednání. Moot room je vybaven mimo jiné záznamovým zařízením. To umožňuje nahrávání probíhajícího procesu. Záznam je pak možné vyhodnotit pro potřeby výuky.

Dny práva

Čtvrtek podvečer, nazdobené stoly plné dobrého jídla, skleničky s vínem a významné osobnosti právnické obce v atriu naší alma mater, to mohlo znamenat jediné. Fakulta opět pořádá Dny práva. Již jedenáctý ročník mezinárodní konference se konal 9. a 10. listopadu v budově Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Současně se zahájením konference byla předána cena Ius et societas. Cena je udělována za nejzajímavější podněty, pohledy a otázky týkající se role práva a justice ve společnosti. Cenu vyhlašují Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity a Vzdělávací nadace Jana Husa. Letošní desátý ročník vyhrál Mgr. Jakub Drápal z Právnické fakulty Karlovy univerzity. Druhé místo si odnesl Martin Floreš z Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Martin se zabýval tím, zda lze ukrást odpadky, a jak se na tzv. „dumpster diving“ dívá české trestní právo. Třetí místo obsadil JUDr. Jakub Matocha z Právnické fakulty Karlovy univerzity.

Součástí zahájení konference byla i vernisáž obrazů malíře a vyučujícího na Katedře správní vědy a správního práva Stanislava Sedláčka. Při příležitosti výstavy věnoval doktor Sedláček naší fakultě jeden ze svých obrazů s názvem „Vzácný okamžik“. Výstava byla k vidění v prostorách knihovny do konce listopadu.

Výstavě předcházelo setkání významných absolventů naší fakulty. Na již třetím setkání je zástupci školy informovali o současném dění a vývoji na fakultě.

Foto: Petr Havlík

Právo o páté: O trestech a vězeňství s Jakubem Drápaem

Božena Filipová, Štěpán Janků

Právo o páté je rádiovým pořadem, co pod záštitou studentského Rádía R vysílá a ladí právní témata do uvolněnějších obleků. O prázdninách pro vás chytalo bronz, dozrávalo a tříbilo svou formu. V nadcházejícím semestru připravujeme hned několik delších i kratších dílů. Ochutnávkou z našeho nahrávání s Jakubem Drápaem můžete nakousnout skrze následující řádky.

Usedavá podzimní nálada se neomalene vkradla i k nám do studia a možná byla příčinou, proč jsme se nezdráhali zvolit pro náš připravovaný díl zdánlivě neveselé téma vězeňství a ukládání trestů. Pozvání k rozhovoru přijal Jakub Drápal, doktorand Katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a asistent soudkyně Kateřiny Šimáčkové na Ústavním soudě v Brně. Jakub se již stihl podepsat pod větší množství odborných textů, (ne)jednu zajímavou knížku, o níž ještě bude řeč, získat několik odborných ocenění a v neposlední řadě obhájit na Katedře kriminologie na University of Cambridge svou diplomovou práci týkající se rozdílů mezi soudy při ukládání trestů v České republice.

„Jediný dobrý vtíp o právnících, co znám,“ začal uvolněně Jakub, zatímco jsme zápasili s mikrofony a snažili se zakrýt známky obvyklého nerovného souboje s technikou, „je ten, jak vejdu dva právníci do restaurace, sednou si, každý si vytáhne svačinu a začnou jíst. Po chvíli přijde číšník a upozorní pány na to, že u nich v restauraci nemohou konzumovat své vlastní pokrmy. Ti se na sebe jen podívají, vymění si sendviče a pokračují v jídle.“

Jakub není z těch, kteří by si při nějaké nelehké výzvě jen vyměnili sendviče se svým okolím. „Umíme v České republice trestat?“ čelil náš host hned první nelehké otázce. „Určitě, nějakým způsobem umíme, protože to děláme a není to takový problém,“ odpovídá. Přesto však situaci nehodnotí příliš vesele: „Na každém trestu umíme spíše najít věci, které nefungují.“

V rámci tématu své diplomové práce došel při zkoumání odlišnosti rozhodování soudů k rozdílu 11 až 18 %

délky nepodmíněného trestu odnětí svobody u tři posuzovaných trestných činů (opakovaná krádež, neplacení alimentů, řízení bez oprávnění). Obdobné rozdíly se pak vyskytovaly i u délky podmíněných trestů či rozhodnutí, zda poslat osobu do vězení či ne. „Je nepřipustné, aby v právním státě pětina až desetina případů závisela na tom, před jaký soud se člověk dostane. A to z nedostatku dat nebyly vyhodnoceny rozdíly mezi soudci,“ uvádí Jakub. „Pokud nemáte stanovený účel trestu, není vám řečeno, jak různé věci započítat, jak významnou roli by měla hrát předchozí odsouzení a potýkáte se s celou řadou dalších otázek, na které nám vyšší soudy ani zákon neodpoví, tak v takovouto chvíli je velmi těžké ukládat tresty,“ dodává Jakub. Má za to, že by českému prostředí též prospělo bližší pochopení anglosaského světa a zbavení se utkvělé představy soudce Herkula ve prospěch jasněji stanovených principů.

Těžištěm Jakubova zájmu zůstává problematika vězeňství. „Vězeňství není oblast, při níž se člověk zasměje, ale každý máme nějakou zálibu,“ usmívá se. K problematice vězeňství to Jakuba táhlo už od středoškolských let: „S kamarádem jsme navštívili vězení poprvé jakožto volební komisaři.“ Právě následný rozpor mezi tím, jak se o volebním právu vězňů učilo v prvním ročníku na právech, a realitou, kterou mohl skrze svou první návštěvu seznat, vedl k rozhodnutí více se této oblasti věnovat.

„Zatím jsem byl v šesti věznicích. Když jsem vešel do věznice v Anglii, byl jednotlivcem znakem určitý typický zápach, podobně jako v těch českých. Asi všude je dost cítit určitá beznaděj,“ hodnotí Jakub své návštěvy.

Spousta lidí má pocit, že by vězni měli ve vězení trpět. Dle Jakubových slov však nemají být pachatelé ve vězení „pro trest“, ale „za trest“. „Je to o tom vysvětlit lidem, jak hrozné to je, být omezen na svobodě. Přestavte si, že tři roky vás nikdo neobejde, nikdo vás nepoškrábe na zádech. Musíte sdílet prostor i čas s lidmi, které byste si normálně jako společnost nevybrali. Trestem je omezení svobody, ne to jak s vězni ve vězení zacházíme,“ zdůrazňuje Jakub. „Pokud tady máme lidi, kteří vyrostli tak, že jim nevádí být omezen

na svobodě, tak máme problém jako celá společnost. Nezapomínáme na to, že jim budeme pobyt ve vězení zhoršovat, ale spíše tak, že budeme pracovat na našem sociálním systému, aby lidé chtěli být na svobodě rádi.“

Kamill Resler: Obhájce krvavého psa

S Jakubem jsme se pobavili také o jedné zajímavé kapitole jeho akademického života, a sice o jeho knize 'Poslušen zákonů své země a svého stavu'. V té vypráví životní příběh advokáta Kamilla Reslera, jehož vrcholným životním údělem byla i obhajoba K. H. Franka (německého státního ministra pro Protektorát Čechy a Morava) před mimořádným lidovým soudem.

„Krvavý pes Frank,“ jak jeho přezdívka napovídá, „byl nejspíše nejnenáviděnějším představitelem Německé říše v Československu,“ upozorňuje Jakub hned na začátku. Kamill Resler v tomto nebyl žádnou výjimkou a svého klienta „velmi silně neměl rád“ a to i proto, že kvůli němu byli mnozí jeho přátelé a známí popraveni. Frank představoval v očích jeho obhájce všechno, proti čemu během svého života bojoval. „I přes to všechno si byl vědom své pozice obhájce

a celý proces je možno označit za spravedlivý a férový,“ dodává Jakub.

Resler poskytoval bezplatné advokátní služby, podporoval odbojové organizace, své židovské kolegy z advokacie a i svého úkolu obhajoby K. H. Franka se zhostil se cti. „To, co dělal jako advokát, dělal výborně, eticky, obdivuhodně.“ Může tak být tento pardubický rodák považován za vzor výkonu povolání advokáta? „Jako advokát rozhodně vzorem byl, protože se bil za spravedlnost do posledního kousku svého života,“ uzavírá host celé naše povídání.

Pokud se chcete dozvědět více nejen o tom, jak vypadal proces s jednou z hlavních osob jedné z nejsmutnějších ér naší historie, nemůžeme jinak než tuto krátkou a poutavou knížku doporučit a věřit, že se její jediný knihovní exemplář stane na naší fakultě žádaným zbožím.

Vysílání servírujeme na vlnách Rádía R každý druhý čtvrtek přesně o páté a znění celého rozhovoru můžete vyhledat přes facebookovou stránku, mixcloud či server youtube.com.

Foto: archiv Rádía R

Globální oteplování – jak to vidí vyučující práva životního prostředí?

Sabina Baronová

Zeptali jsme se našich vyučujících práva životního prostředí jakožto expertů, kteří k tomu mají hodně co říct, na to, co si myslí o globálním oteplování. Jakou roli zde hraje právo? Pomůže Pařížská dohoda? A jakou předvídají budoucnost naší planety? Na místě je možná nadhled i skepse, avšak jednoznačně bychom se měli nad možnými scénáři všichni zamyslet. Odpovídali doktorka Jana Dudová a doktor Vojtěch Vomáčka.

Jana Dudová: Paříž, a co bude dál?

„Problematika globálního oteplování čerila hladinu (nejen) naší politické scény v četných (mnohdy rozporných) diskusích ohledně přijetí Pařížské klimatické dohody. Dobrou zprávou bezesporu je, že tato úmluva byla konečně po mnoha názorových střetech schválena oběma komorami našeho parlamentu. Méně příznivým faktem a otázkou k zamyšlení ovšem zůstává skutečnost, že tak činíme jako poslední stát Evropské unie. K celkovému optimismu z pohledu zajištění ochrany naší planety Země a naplnění cílů této úmluvy při prosazení celosvětového úsilí změnit trend zvyšování emisí skleníkových plynů však určitě nepřispívá současný postoj některých velmocí, zejména Spojených států amerických.“

Vojtěch Vomáčka:

Příroda proti blahobytu nevyhraje

„Nepochybuji o prvotním úspěchu reality show Globální oteplování vysílané za hranicemi naší sluneční soustavy. Má vše potřebné: ikonické hrdiny a padouchy, zarputilé popírače i rychle se vyvíjející zápletku – takže děj nevyhnutelně přechází od hloubavého filozofování 90. let k tvrdému střetu se změnami

klimatu. Ale zároveň je to už trochu nuda a velké proslovy šustí papírem. Medvědi na kusech ledu dojmají málokoho. Systematická regulace a adaptace zůstává ve stínu kouřících komínů, práva budoucích generací se objevují výhradně v akademických recyklátech (sic!).

Fandím myšlence rakouského BvWG (Bundesverwaltungsgericht), který v rozsudku z letošního února k rozšíření vídeňského letiště vůbec nepřistoupil na diskuzi o povaze klimatických změn a označil je za notoriety a také za urgentní problém, se kterým je nutné se vypořádat i na lokální úrovni. Tato myšlenka je však ve své druhé části naivní, což se ukázalo hned vzápětí, když ústavní soud rozsudek zrušil mimo jiné kvůli chybám v poměrování konkurujících veřejných zájmů. Příroda nikdy nevyhraje ve střetu s lidským blahobytem a těžko se zjeví Veidtova krakalice nebo podobná hmatatelná hrozba, která by nás nyní donutila domluvit se, omezit se, brát ohled na přírodu a otevřít nespočetná tabu rádobý vyspělé společnosti, mezi kterými se vyjímá živočišná výroba...

Ve skutečnosti jen čekáme na vývoj technologií, které nás především zbaví závislosti na fosilních zdrojích. A jako u každé závislosti platí, že odvykání není jednoduché. Každopádně je lepší být mezi těmi, kteří jej zvládnou mezi prvními, protože možnost oprostit se od negativních vlivů poškozování životního prostředí je jednou z největších výhod, které se na Zemi nabízejí. Vzduch, voda a půda budou luxusem třetího tisíciletí, který prodává a který dává moc. Který posunuje lidský pokrok. Nakonec tak přijde díky novým technologiím i pět minut po dvanácté alespoň hořkosladký konec. Možná ne pro všechny, a velká část lidstva změny klimatu nepřežije. Včetně environmentálních uprchlíků, které nechají bohatí bílí Češi udusit, uhořet nebo utopit se. Tyhle nůžky, které se strašně rychle otevírají mezi člověkem a přírodou a mezi bohatými a chudými, to je pro mě skutečná tvář globálního oteplování.“

Erasmus: Za polární kruh a zpět

Jana Holcnerová

Erasmus není jen studijní pobyt. Je to jedinečná životní zkušenost a mnohdy bývá také plný nevšedních zážitků. Svě o tom ví také Jana Holcnerová, která pro časopis FAKT připravila článek ve stylu svých blogových příspěvků. Tedy s nadsázkou sobě vlastní.

Pojď studovat práva, je to sranda, říkal. Jeď na Erasmus, bude to sranda, říkal. Právnický Erasmus?! Oujee, to teprve bude jízda. A taky, že je. Díky. Prvně jsem všem vysvětlovala, proč zrovna Finsko, a ještě ke všemu tohle město, kde je 60 000 obyvatel, nespočet sobů a na kole jste za půl hodiny za polárním kruhem. Věřte mi, že mít Santu Clause za souseda nebyla moje hlavní motivace. Univerzitu jsem volila podle studijního programu a taky proto, že Finsko vyšlo ze severských zemí vlastně nejlevněji. A když si navíc vezmu, že je tu super kafe (ať žije batch brew) a trochu tu můžete kašlat na módu (hlavně nezmrznout), cítím se tu jako ryba ve vodě (a to i když musím jezdit na kole a duše kavárenského povaleče trochu strádá). Navíc jsem měla docela jasný cíl, vytráskat z toho pobytu maximum, co se vědomostí týká. Výhodou je, že už se nemusím doma potýkat s hromadou povinných předmětů, takže jsem tady neváhala nad tím, jestli mi třeba něco neuznají, a prostě jsem si navolila to, co mě zajímalo. Problém jsou moje velké oči. Moje „nová“ univerzita vyžaduje třicet kreditů za semestr, ale pětadvacet je v pohodě, no a já přišla s plánem, že jednačtyřicet je vlastně skvělý nápad. A tak jsem září strávila tím, že jsem si odchodila pět z devíti zvolených předmětů a v kalendáři mi červeně svítí termíny odezdání esejí (aktuálně čtyři). Ale mám, co jsem chtěla.

Můj běžný život se od toho doma liší především v tom, že *hodně času trávím venku*. A venkem myslím přírodu. Vzhledem k tomu, že se tu toho až tak moc dělat nedá a všude okolo jsou lesy, tak není nic jednoduššího než se sbalit a jít se projít. *Jezdím na kole*. Což doma nikdy nedělám. Zaprvé se v Brně na kole necítím bezpečně, zatímco tady jsou všude stezky pro cyklisty a auta Vám někdy zastavují jen co vidí, že se blížíte k přechodu. Zadruhé, veřejná doprava je tu spíš na úrovni nějaké vesnice. A je docela dost drahá. Navíc *vzdálenosti jsou tu trošku jinak vnímány*. Třeba jedna vyučující nám vyprávěla, jak dělala nějaký výzkum s tím, že *„je to tady za rohem, asi 900 km, 12 hodin jízdy autem...“* Jak jako za rohem?! Já když pojedu 900 km, tak pojedu x států a jsem dost možná někde u moře!

Sociální život. *Co to je sociální život?* Vrcholem mého společenského žití je to, když se v našem bytě koná pre-party a já se zavřu v pokoji a poslouchám, jak si tu ostatní zpívají Womanizer od Britney Spears zatímco koukám na pandí videa a Ricka a Mortyho (a v hlavě mi svítí světylko „eseje“ popřípadě „diplomka“). Všechno tohle svádím na to, že jsem přece právník a mrzká zábava se sborem budoucích pedagožek není nic pro mě. Což ale neznamená, že tu není nic mezi potměným pokojem a klubem. A dokonce to ani nemusí stát hromadu peněz. Ať už je to koncert vážné hudby, promítání (alternativních) filmů v kavárně nebo třeba kytarové vystoupení. Stačí jenom sledovat facebookové události.

Asi největším překvapením pro mě je ale *univerzita*. Je to tu trochu *jako na střední*. U nás máme každou fakultu někde jinde, a tak se moc nepotkáváme s ostatními studenty. A v určitém momentě všichni začnou vypadat dost podobně. Tady se na chodbě potkáváte s právníky, učitelkami, lidmi, co studují business, a s takovými těmi těžce uměleckými typy. Takže ta různorodost je první, co vás praští do očí. A pak *způsob výuky*. Pamatuji si, jak jsme prskali třetí semestr občana, když jeden z vyučujících vyžadoval přípravu v podobě čtení článků se slovy „na zahraničních univerzitách je to běžné a chtějí toho mnohem víc“. Jo jasně, určitě, ahaaa, hmmm... No, tak je to zcela běžné. A vážně toho *chtějí mnohem víc*. Odborné texty, a ještě ke všemu v angličtině, jsou tu denní chleba. Ale nestěžuji si. Z mého pohledu je tedy největší rozdíl v tom, že výuka je někde mezi přednáškou a seminářem. Vyučující vykládá, ale taky se ptá. Protože buď máte načteno nebo aspoň máte nějaký názor. Navíc se očekává vaše účast i v podobě prezentace či třeba simulovaného jednání. Ústní zkouška mě nečeká ani jedna, zato již několikrát zmiňované psaní esejí. Myslím si, že tedy kromě vědomostí máte velkou šanci zapracovat i na dovednostech a „soft skills“. Což je od výuky u nás obrovský rozdíl, protože pokud se sami v něčem nechcete zdokonalovat a nejste sami ochotni si hledat informace, číst knížky, články, sledovat vývoj dané problematiky, tak s minimální přípravou na semináře a když nemáte čas, tak s učením na zkoušku z nějakého ultra výcucu doufáte, že to nějak dopadne. Takhle vám proběhne mezi prsty osm semestrů a najednou máte psát diplomku, v životě jste nenapsali nic delšího než odpověď o jednom odstavci, citace jste se učili akorát v akademickém psaní. Naformulovat hypotézu či výzkumnou otázku je skoro mission impossible, a o tom, kde najít zdroje a z kterého konce se jimi začít probírat? To mi chcete říct, že wikipedia není relevantní zdroj?! Dobře, trochu přeháním. Ale co mi doma chybí je to, co se tady na mě valí ze všech stran. Samostatná práce, nutnost vyhledávat informace a zdroje, práce s nimi, vlastní „tvůrčí“ činnost. No a co, že to vždycky není perfektní? Pokud někde nezačnete, tak se to nikdy nenaučíte. A kde jinde než ve škole by vás měli vést k tomu, abyste

se tohle naučili. Kdo jiný než člověk, který dané problematice rozumí, je schopen vám dát zpětnou vazbu... Jasný, ne každý z nás chce pokračovat spíše v akademické sféře, většina lidí odejde do praxe. Ale přece i napsání podání, vyhledávání relevantní judikatury, práce s ní, přesvědčivá argumentace. To vyžaduje nejen nadání, ale taky trénink... Kuchař taky nevidí ingredience jen v učebnicích, nechte o tom, jak se vaří, ale stojí v kuchyni a vaří a vaří, ochutnává, občas něco spálí. Žádný kuchař nevyšel ze školy jen s teoretickou znalostí, jak se krájí cibule a vaří guláš... Tohle samozřejmě není případ všech předmětů, navíc u nás nepanují podobné podmínky (120 a 500 lidí v ročníku

je sakra rozdíl) a mě už to až tak bolet nemusí (diplomka klepe na dveře), ale docela bych budoucím generacím přála, aby se ten náš standard posunul někam výš.

Možná si říkáte, že zcela naplňuji takové to rčení, že sousedova tráva je vždycky zelenější. A že zním trochu jako bych byla na dovolené, kde vám případně i ten nejopelichanější poník jako ten nejkrásnější a nejtrpytivější jednorožec. Tak Erasmus není dovolená (aspoň ne ten můj), a časem proniknete pod pokličku a zjistíte, že tu chybí zase něco jiného. Každopádně je to zkušenost k nezaplacení. A moudro na závěr? Jaký si to děláš, takový to máš.

Foto: archiv autorky

Praxe v neziskovkách: Pomoc, která baví

Vojtěch Dědek, Jan Šlajs, Sabina Baronová

Neziskové organizace přináší studentům pestrou nabídku možností, jak absolvovat svoji povinnou praxi v klidu. Většinou se v nich potkáte se vstřícným přístupem, jelikož se zde sdružují lidé s podobnými názory a chutí pomáhat. Neziskovky bývají také zaměřené na užší oblast práva, proto je vhodné výběr praxe přizpůsobit svým zájmům. Pokud vše pečlivě zvážíte, mohou Vám na oplátku přinést specifické zkušenosti a prohloubit tak Váš vztah k tématům, kterým se třeba chcete věnovat i profesionálně. Stačí si najít tu svou.

Vojtěch Dědek: Frank Bold dokazuje, že i správa nebo životko můžou být zábava

Chceš konečně zjistit, co je právo a jak je možné ho efektivně používat? Nebaví Tě jen kopírovat? Přihlas se na stáž do Franka Bolda. Často se mezi svými spolužáky setkávám s názorem, že právo životního prostředí či správní právo je otravná nuda. Mohlo by se to tak zdát, ve Frankovi ale zjistíš, že to může být skvělá zábava.

Organizace Frank Bold je rychle se rozvíjející kombinace advokátní kanceláře a neziskovky. Dlouhodobě se zaměřuje především na právo životního prostředí, služby pro aktivní občany a obce. Její doménou je energetické právo a obnovitelné zdroje. Nesmíme ani zapomenout na projekt Rekonstrukce státu. Je to spojení mnoha oblastí práva na jednom místě, kde dostaneš příležitost vyzkoušet si vše, co Tě bude zajímat.

Stáž ve Frank Bold se primárně odehrává v právní poradně. Stážisté odpovídají ve spolupráci s právníky na dotazy aktivních občanů a spolků. Veřejné právo dominuje. Stážisté se podílejí na fungování webu plného odpovědí na právní dotazy, pomáhají ho rozšiřovat a zlepšovat. Pro občany se každý měsíc vytváří zpravodaj s manuálem na konkrétní téma, pořádají se setkání a semináře. A mnoho dalšího.

Ve Frankovi se můžeš specializovat. Baví Tě čistá energetika? Fungování firem? Životní prostředí? Nebo korupce? Iniciativě se meze nekladou, naopak, je velmi vítaná a Ty se můžeš realizovat za pomoci zkušených

právníků. Zapojit se je možné také do chodu advokátní kanceláře, ta se zasloužila o mnoho přelomových rozsudků z oblasti správního práva, které jistě dobře znáte. Frank Bold je nabitá lidmi, kteří vědí, co dělají a proč to dělají. Mezi nimi se člověk prostě musí cítit dobře.

Praxe není časově náročná. Vyžaduje se kolem 20 hodin měsíčně, je však na Tobě, kolik budeš chtít stáži věnovat. A věř mi, že u 20 hodin nezůstaneš. Na stáž se chodí na celý rok, což má velkou výhodu v tom, že dostaneš prostor vyzkoušet si všechny sekce, kterých má Frank Bold několik, a zjistit, co Tě baví. A můžeš růst. To není fráze, to je zkušenost. Je s tebou zacházeno jako s rovnocenným partnerem a všichni si navzájem tykají. Mnoho stážistů ve Frankovi zůstalo na déle než jeden rok, což byl i můj případ. Nastoupil jsem na začátku druhého ročníku a bylo to to nejlepší, co jsem mohl udělat.

Jan Šlajs: Liga lidských práv změnila můj pohled na zdravotnictví

Všichni asi znáte ty chvíle, kdy pocítujete profesní deformaci – na začátku tedy mohu prozradit, že po absolvování praxe v Lize se Vám tohle může stát docela snadno. K Lize jsem se dostal přes lidskoprávní moot court, což je soutěž, kterou Liga každoročně pořádá, a zakotvil jsem v právní poradně Fěrové nemocnice.

Jde o projekt, ve kterém Liga pomáhá lidem, jež mají problémy s lékařem, zdravotní pojišťovnou nebo zaměstnavatelem po čas nemoci. Na Fěrovou nemocnici se obrací značné množství tazatelů, nicméně i tak se může stát, že po vyřízení dvou dotazů nebudete mít co dělat. Práce chytivý student však nemusí zoufat, neboť v takovém případě je možné zpracovat nějaké téma jako článek a připsat si čárku do kolonky „publikační činnost“.

Bystrý a poučený čtenář jistě pochopil, že Liga lidských práv je nezisková organizace, a tak je praxe neplacená. Na oplátku Vám ale nabídnou milý kolektiv, odborný dohled, pomoc při vypracování dotazů a značnou zásobu čaje. Pokud se chcete dozvědět něco o zdravotnickém právu a máte každou středu (nebo i jiný

den) čas věnovat pár hodin na dobrou věc, nezbyvá než napsat do Ligy a začít pomáhat. Nakonec zjistíte, že při každé návštěvě lékaře se ona profesní deformace projeví velmi rychle. A to je vlastně celkem fajn.

Sabina Baronová:

In Iustitia je cestou proti nenávisti

Mnozí z Vás mají v oblibě trestní právo. Kriminálníci, zbraně jako důkazy, nekompromisní soudci... a hlavně spravedlivý trest. Málokoho napadne podívat se na to z trochu jiného úhlu. Samozřejmě je nutné a ve veřejném zájmu ochránit společnost před další možnou trestnou činností pachatele. Avšak ti, kteří se s něčím závažným setkali i v osobním životě, vědí, že to není všechno. Co takhle zvážit i individuální stránku? Největší dopad má totiž trestný čin na oběť, pokud to tedy přežila.

Nezisková organizace In Iustitia se zabývá pomocí obětem násilí z nenávisti (nenávisti jsou myšleny důvody jako barva pleti, vyznání či sexuální orientace). Provozuje poradnu pro oběti, pomáhá jim se zorientovat a zprostředkovává právní i neprávní cesty, jak

se s činem vyrovnat. Rovněž se vedou projekty prevence v rizikových sociálních skupinách, a to hlavně formou vzdělávání. Kromě právníků zde působí i sociální pracovníci, někdy se vyjíždí za oběťmi i do terénu. To však není náplní stážístů.

Jako dobrovolník (rozuměj praktikant) jsem doposud především zpracovávala informační materiály, které se šíří mezi potenciální oběti i širokou veřejnost. To zahrnuje detailní pohled do problematiky (ano, existuje speciální zákon o obětech trestných činů) a přetlumočení do neprávního jazyka s důrazem na srozumitelnost. Hlavní potřebou oběti je totiž pochopit, co se jí vlastně stalo a co se bude dít dál.

In Ius mi nabízí přátelský kolektiv, práci absolutně bez stresu a náhled na to, co je skutečně důležité. Praxe není moc časově náročná, spíše je to doplněk rozšiřující mé obzory o tom, jak doopravdy působí právo na život obyčejných lidí, když se ocitnou v těžkostech. Také si konečně uvědomuji, proč má nezištná pomoc takovou hodnotu. Výhledově se těším na zpracování trestního oznámení, čímž se i více dostanu k trestnímu procesu. Nicméně můj pohled na trestní právo již nikdy nebude tak jednostranný.

Humans of PrF – Jakub Strouhal

Blogy Humans of... odkrývají příběhy skutečných lidí po celém světě, zachycují jejich myšlenky, rozmanitost. Okénko Humans of PrF takto zachycuje naše kolegy z fakulty a přináší tím pohled pod povrch ve světě mnohdy uniformních a uhlazených právníků. Představuje se básník Jakub Strouhal, student doktorského studia na Katedře práva životního prostředí a pozemkového práva, jemuž 11. října vyšla básnická sbírka nazvaná Podzimov. Autor na ní pracoval přes deset let a mimo jiné popisuje i život studenta na právech. Pod textem naleznete ukázkou, kterou nám autor laskavě poskytl.

„Když mi naši ve třetáku oznámili, že se budou rozvádět, první myšlenka, co mně proběhla hlavou, byla, jestli to bude sporné, nebo nesporné rozvod.

Do té doby pro mě totiž právo bylo takovým návodem na život. Měl jsem pocit, že všechny konflikty a nesnadné situace se dají rozložit a krásně napasovat na nějakou normu, nějaký pravidlo. Pamatuju se, jak sem jednou v neděli u oběda navrhl, abychom hádku ohledně kuřecích a vepřových řízků vyřešili pomocí poupraveného testu proporcionality.

Když se ale naši rozvedli, najednou to nestačilo. A o tom nejvíce je asi moje poezie, respektive moje sbírka. Snažím se v ní popsat chvíle, kdy člověk přestane rozumět, všechno je málo a nic nepomáhá. A teď nemyslím zkoušku z mezinárodního práva soukromého, ale třeba první lásku, první ránu do hlavy nebo let větronem. Nevím, jestli to, co píšu, je dostatečně hezký, jsou ale přesvědčenejší, že je to o to víc voprávdový.“

Foto: archiv Jakuba Strouhala

Panelák

Ševa se chtěla zabít
a nikomu o tom neřekla
jen se rozběhla k balkónu
ve čtrnáctém patře

vítek ji chňapl po vlasech
a držel je oběma rukama
i když už nemohl
i když tak plakala

a držel je u sebe
jen aby nespadly
aby mu nespadly
z takové výšky.

MIMOCHODEM

Přehled nejdůležitějších legislativních novinek

Josef Bártů

Časopis FAKT vám opět přináší přehled nejdůležitějších změn právního řádu. Začtete se, ať víte, jaké úzetko můžete vyřadit ze své sbírky, abyste si při nejbližší návštěvě knihkupectví koupili jeho aktuální verzi.

Novela občanského soudního řádu: Nepřípustná

Zákonem číslo 269/2017 Sb. byl s účinností od 30. 9. 2017 novelizován občanský soudní řád. Dochází k rozšíření věcné působnosti krajských soudů. Ty jsou nově věcně příslušné v prvním stupni ve sporech z finančního zajištění. Ve sporech týkajících se investičních nástrojů a cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů, i když se nejedná o investiční nástroje. Ve sporech z nakládání s obchodním závodem nebo jeho částí. Ve věcech zákonného ručení při porušení péče řádného hospodáře. Ve sporech vyplývajících z úpravy podnikatelských seskupení a ve sporech o zajištění pohledávek věřitelů při snížení základního kapitálu obchodních společností nebo při snížení základního členského vkladu družstev.

Zákonodárce rozšířil okruh rozhodnutí, u kterých nebude nadále přípustné dovolání. Jde o rozhodnutí v části týkající se výroku o nákladech řízení, o návrhu na osvobození od soudního poplatku a o žádosti účastníka o ustanovení zástupce. Dále o rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Zrušena je také pořádková šestiměsíční lhůta, během níž měl odvolací soud rozhodnout o odmítnutí dovolání. Cílem je odbřemenění Nejvyššího soudu.

Novela zákona o elektronických komunikacích: Prospotřebitelská

Novela č. 252/2017 Sb. s účinností od 2. 9. 2017 značně posílila postavení spotřebitelů ve vztazích s poskytovateli služeb elektronických komunikací. První zásadní změnou je zákonné zakotvení maximální délky výpovědní doby u smluv uzavřených na dobu neurčitou i určitou. Výpovědní doba smí být maximálně 30 denní a začíná běžet den následující po dni podání výpovědi. Mění se také způsob prodlužování smluv uzavřených na dobu určitou. Spotřebitel nemusí sám aktivně sdělit operátorovi, že o prodloužení smlouvy nemá zájem. Smlouva se nově automaticky bez jeho výslovného souhlasu neobnoví, ale přemění se na smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou.

Poslední důležitou změnou je povinnost operátora oznámit spotřebiteli jakoukoliv změnu smluvních ustanovení a možnost spotřebitele v takovém případě smlouvu bez jakýchkoliv sankcí zrušit. Stará úprava toto právo poskytovala spotřebiteli pouze v případě, že došlo k podstatné změně podmínek zhoršující jeho postavení.

Nová úprava se v souladu s judikaturou Ústavního soudu vztahuje i na smlouvy uzavřené přede dnem účinnosti novely.

Novela zákona o advokacii: Advokát pro každého

Základní právní předpis upravující poskytování právních služeb advokáty byl novelizován zákonem č. 258/2017 Sb. S účinností od 1. 9. 2017 došlo ke změnám v kárné odpovědnosti advokátů a školení koncipientů. Nově lze advokátovi za kárné provinění uložit jako kárné opatření odnětí knihy o prohlášení o pravosti podpisu a zakázat správu cizího majetku. Školitelem se může stát pouze advokát, který vykonává advokacii nejméně jeden rok. Nejvýše smí školit pět koncipientů.

Poskytování bezplatné právní pomoci hrazené státem se rozšíří s účinností od 1. 7. 2018. Již nyní advokáti bezplatné poradenství poskytují. Tuto povinnost jim však neukládá zákon, ale pouze stavovské předpisy. Novela zavádí právo na určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní porady. Komora určí advokáta k poskytnutí právní porady v rozsahu až 120 minut ročně žadateli, jehož průměrný měsíční příjem za posledních 6 měsíců nepřesahuje trojnásobek životního minima. Žadatel je povinen uhradit Komore poplatek ve výši 100 Kč. Od poplatku jsou osvobozeni například cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců, osoby mladší 15 let nebo držitelé průkazu ZTP.

Novela zákona na ochranu zvířat proti týrání: Máme rádi zvířata, protože jsou chlupatá?

Novela č. 255/2017 Sb. mění s účinností od 1. 10. 2017 zákon na ochranu zvířat proti týrání. Zakazuje chov a usmrcování zvířat výhradně nebo primárně za účelem získání kožešin. Kožešiny stále mohou být jedním z důvodů pro usmrcení zvířete, nesmí však být důvodem výhradním nebo primárním. Zákaz se týká především norků a lišek. Nikoliv králíků a nutrií, jejichž kožešina se získává jako vedlejší produkt. S ohledem na ochranu legitimního očekávání podnikatelů zákonodárce stanovil přechodné období. Podnikatelé chovající zvířata výhradně nebo převážně za účelem získání kožešin musí chov ukončit do 31. 1. 2019. Podnikatelé

budou mít nárok na kompenzační příspěvek, pokud prokáží, že by se ukončením chovu zvířat pro kožešiny jinak bez své viny dostali do vážných obtíží s plněním dlouhodobých finančních závazků.

Zákon o elektronické identifikaci: Blíže k Estonsku?

Dne 18. 8. 2017 byl ve Sbírce zákonů publikován zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci. Zákon přímo navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu. V České republice byly způsoby vzdálené identifikace vůči jednotlivým službám veřejného sektoru upraveny pouze ad hoc (zákon o nemocenském pojištění, o dani z přidané hodnoty). Zákonodárce si klade za cíl umožnit prokázání totožnosti skrze důvěryhodný systém elektronické identifikace a umožnit občanům možnost komunikovat s úřady na dálku a plně elektronicky u věcí, které nevyžadují prezenční účast na úřadě. Typickým příkladem by mohla být žádost o výpis z informačního systému veřejné správy. Předpis nabývá účinnosti 1. 8. 2018.

Zákon o evropských politických stranách: Proevropský

Zákon č. 246/2017 Sb., o evropských politických stranách a evropských politických nadacích v návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací upravuje některá pravidla součinnosti České republiky s Úřadem pro evropské politické strany a evropské politické nadace. Zmíněné nařízení zavádí evropský právní status. Ten evropským politickým stranám a nadacím přiznává evropskou právní subjektivitu. Zajišťuje právní způsobilost a uznání ve všech členských státech. Zákon upravuje registraci evropské politické strany v České republice. Dále změnu právní formy spolku na evropskou politickou nadaci a změnu evropské politické strany či evropského politického hnutí na spolek. Zákon nabyl účinnosti dnem svého vyhlášení 18. 8. 2017.

Foto: Author unknown: Animal, wildlife, fur, mammal, fox, fauna; CCO Public Domain

Husitský mučedník Jeroným Pražský

Adam Pálka

Když se před 600 lety podařilo kostnickému koncilu odstranit rozkol v podobě papežského schizmatu, téměř celá katolická Evropa to náležitě ocenila. Můžeme se však domýšlet, že v našich končinách se mnozí zdráhali koncil za jeho úspěch oslavovat. Vrcholný církevní sněm totiž v předchozích letech českým zemím doslova zavařil. Roku 1415 odsoudil u nás praktikované přijímání podobojí, podílel se na upálení Jana Husa a rok nato připravil to samé Jeronýmu Pražskému. Právě druhý a méně známý kostnický mučedník bude stát v centru naší pozornosti.

Jeroným Pražský byl stejně jako mistr Jan Hus představitelem českého reformního hnutí usilujícího o nápravu údajně zkažené církve. Zatímco Husa proslavila kázání v Betlémské kapli proti hříšnému životu duchovních, Jeroným byl patrně nejvýznamnějším českým filozofem své doby a mimořádně zcestovalým člověkem (zavítal do Jeruzaléma či na Rus). Svůj kritický postoj k církevním poměrům dával najevo i radikálními, ba až pobuřujícími činy. Roku 1412 v Praze zorganizoval posměšný studentský průvod na protest proti kupčení s církevními odpustky (zajišťovaly člověku snížení počtu dnů, kdy měl pykat za své hříchy). Celá akce vyvrcholila na dnešním Karlově náměstí okázalým spálením napodobenin papežských odpustkových listin.

Na jaře roku 1415 se Jeroným vydal do německé Kostnice, aby dosáhl propuštění svého učitele a přítele Jana Husa ze žaláře. K jejich setkání ale nedošlo. Jakmile se Jeroným dozvěděl, že je jako přívrženeц Husa v nebezpečí, obrátil se od Kostnice zpět do vlasti. Pro své podezřelé chování, kdy neváhal nahlas kritizovat kostnický koncil, byl ovšem zadržen poblíž českých hranic,

převezen do Kostnice a v okovech umístěn do tamější věže. Regulérní soudní proces s Jeronýmem ještě ani nezačal a na koncilu již zaznívaly hlasy o nevyhnutelnosti jeho upálení. Doslechl se o tom i sám Jan Hus, a to pouhý den před svou vlastní smrtí v plamenech.

Při pobytu ve vězení si byl Jeroným dobře vědom možného tragického vyústění v podobě upálení. Tato hrozba jej dokonce načas zlomila. Na rozdíl od neblomně vzdorujícího Husa v září roku 1415 před zraky význačných hodnostářů koncilu deklaroval svou poslušnost a zřekl se učení Jana Husa. Toto bezpochyby neupřímné prohlášení mu ale svobodu nepřineslo. Odvolání bludné věrouky ještě neznamenal, že koncil přestane Jeronýma podezřívat z kacířství.

Po ročním strádání v cele předstoupil Jeroným opět před koncil s odhodláním říci pravdu. Své předchozí zavržení Husa zdůvodnil strachem z bolestivé smrti a nyní se ke svému učiteli přihlásil. Uvedl, že zastává všechny články Husa a jeho inspirátora Jana Viklefa „proti nepravostem, nádhře a nespořádanému životu prelátů (tj. církevních hodnostářů)“. Přiznal obrovský pocit viny za to, že „při svém odvolání mluvil nespravedlivě proti onomu dobrému a svatému muži“, čímž myslel Husa.

Dle koncilu se Jeroným vybarvil jako zatvrzelý kacíř. Kanonické právo nabízelo jediné řešení, a to předání heretika světské moci za účelem popravu. Ta byla realizována 30. května 1416 upálením stejně jako u Husa.

Jeronýmova sláva postupem času pohasla. Dnes málokdo ví, že hned dva čeští myslitelé padli v Kostnici za oběť sice jen lokálnímu, zato však intenzivnímu „oteplení“. Před staletími si ale Jeronýma husitě vážili natolik, že v něm stejně jako v Husovi viděli světce. Nebylo pro ně přitom překážkou, že katolická církev Jeronýma ve skutečnosti nikdy nesvatořečila.

TOP ROZHOVOR

Kateřina Šimáčková: Podmínkou svobodné společnosti je respekt k jinakosti

Kamila Abbasi

O nerovném postavení žen v justici, sebeomezení ve veřejném angažmá i období dětství jsme si povídali se soudkyní Ústavního soudu, Kateřinou Šimáčkovou. Jak se vyrovnává s pnutím mezi individuální spravedlností a koherencí právního systému? Které osoby považuje soudkyně za svůj vzor? A blíží se soumrak moderního státu?

Jako jedna z mála českých právniček se aktivně zajímáte o problematiku postavení žen v právních profesích či obecně ve společnosti. Co Vás k tomu vede?

Problematiky postavení žen jsem si začala před několika lety všimnout proto, že ve veřejné debatě neznaly ženské argumenty. Ať už se to týká tématu organizace státu nebo pomoci s péčí o rodinu. Považuji za důležité, aby bylo vše posuzováno spravedlivě. K tomu, aby se spravedlivě a správně rozhodovalo, musí být slyšet všechny strany.

Chybí nám ženy v politice? Souvisí to nějak s Vámi zmíněnými opomíjenými tématy?

Ríká se, že když je v politice málo žen, mění politika ženy, když je tam žen hodně, mění ženy politiku. Já jsem přesvědčena, že kdyby bylo více žen v politice, tak bychom mnohem lépe organizovali péči o děti či o seniory. Nyní počítáme s tím, že ženy se o ně postarají, tudíž se nemusí starat stát. Muži-politici to za důležité téma nepovažují.

Jaká je podle Vás role žen v justici?

Domnívám se, že v justici se ukazuje typický problém české společnosti. Na okresních soudech, kde je potřeba provádět onu „nudnou“ rutinní práci, je zhruba 65 % žen. Ovšem na Nejvyšším soudu, tvořícím zásadní směřování judikatury, máme pouze 23 % žen. Ženami silný soud byl ještě donedávna Nejvyšší správní soud, který vznikl nově, pod vedením moderně uvažujícího předsedy. Je pro mě docela smutné, že při svém vzniku měl 48 % soudkyň, nyní je to 32 %. Ženské zastoupení se snižuje. Dříve jsme měli mezi vrcholnými soudními funkcionáři alespoň jednu ženu (jde o Ivu Brožovou, která byla předsedkyní Nejvyššího soudu do roku 2015 – pozn. red.), dnes jsou zde sami muži. V české justici je podobně jako v domácnosti tíha rutiny a každodenní práce naložena na ženu, zatímco kormidlo rozhodování drží muž.

„Musíme respektovat, že za chvíli bude svět váš.“

Pro část naší společnosti manželství představují žena a muž, squatteři jsou zloději majetku, policisté proti nim bezmocní a lidi z neziskovek nepotřební. Svými kontroverzními rozhodnutími v daných

oblastech představujete pro mnohé z nich rebelku. Vnímáte se stejně?

Je pro mě stejně důležité, aby zazněl hlas toho, kdo považuje manželství za svátost, jako toho, kdo programově manželství odmítá a chce vytvořit rodinu jiným způsobem, bez něj. Vůbec si nemyslím, že jde o něco nového. Pro mě je to staré téma lidské svobody. Podmínkou svobodné společnosti je respekt k tomu, že ti druzí svou svobodu využívají jinak než my. Ostatně zákony či soudní rozhodnutí by neměly novinkám úplně bránit. Musíme respektovat, musíme respektovat, že za chvíli bude svět váš, tedy vaší generace.

Takže si jako rebelka, která hájí nové směry, nepřipadáte?

Nepřipadám. Hájím to, co zaznívá v dílech Thomase Hobbesa nebo Johna Locka. Zásadu svobody a respektu k rozhodnutí jiných lidí, pokud druhým neškodí. Důraz na důležitost obou rodičů pro život dítěte či ochrana obětí policejního násilí mi nepřipadá jako něco rebelského, ale naopak jako navrácení k původním hodnotám – svobodě, rovnosti, solidaritě a respektu k jinakosti.

Myslíte, že to stejně vnímají i soudci Ústavního soudu? Pracujete v maskulinním a poměrně konzervativním prostředí. Ačkoliv podle Vás stavíte na hodnotách, které jsou nadčasové a byly tu vždy, nesetkáváte se díky svým názorům s nepochopením ze strany kolegů?

Trošku líp se mi jedná se soudci, kteří už mají dospělé děti a vnímají, že jejich děti-dospělí lidé zastávají podobné pozice jako já. Může to být generačním rozdílem, byť jsem s mnohými konzervativními soudci stejně stará. Pravidla regulují mladé lidi a tímto pohledem bychom je měli i interpretovat. Rozhodujeme-li na Ústavním soudu, jak má vypadat česká rodina, musíme se podívat na rodiny, které teď rodí děti. Ne na to, jak vypadaly rodiny v našem mládí. Tento pohled se snažím prosazovat nekontroverzně, protože rozumím i pohledům jiným, než je ten můj.

Jste poměrně aktivistická soudkyně. Často vydáváte nálezy, které změní dosavadní praxi. Přemýšlíte při psaní takového nálezu, co udělá s právní jistotou?

Nikdy bych nevydala rozhodnutí, které třeba i změní společnost dobrým směrem, kdybych si nebyla jistá, že je daná osoba v právu. Stejně tak domýšlím i dopad rozhodnutí na právní systém. V první řadě ale musí jít vždy o spravedlivý rozsudek pro konkrétního člověka.

Jako jedna z mála vrcholných soudců odpovídáte na všechny e-mailové dotazy občanů. Velkým tématem Vaší rozhodovací činnosti jsou pozitivní

závazky státu ve vztahu ke Generální inspekci bezpečnostních sborů.[1] Dostala jste e-maily od policistů, že se stavíte proti nim?

Snažím se odpovídat na vše. Výjimkou jsou pouze dotazy obsahující výhrůžky nebo sprostá slova. Jeden policista mi skutečně napsal, proč rozhoduji proti policistům. Dotaz navazoval na náš nálezní rušící odsouzení člověka za krivé obvinění vůči policistovi. Šel oznámit policejní násilí na GIBS a výsledkem bylo, že dostal jeden rok natvrdo za krivé obvinění. Nevyučuji, že možná celou situaci ve svém popisu trochu přehnal. Nelze ale takto odstrašovat lidi nahlašující policejní násilí a věřit popisu situace zasahujících policistů natolik, abychom oznamovatele policejního násilí zavřeli.

Jak korespondence s tímto policistou dopadla?

Vedli jsme spolu delší konverzaci. Sám připustil, že existují i takoví policisté, kteří by měli vysvléct uniformu. Vysvětlila jsem mu, že zmíněný nálezní nemíří proti policii jako takové, ale směřuje k tomu, aby policisté dělali svoji práci dobře. Abychom dobré policisty oceňovali a naopak se zbavili těch, kteří ji dělají špatně.

„Někdy namísto soudu kauzy rozhoduje čas.“

Jako soudkyně jste otočila kormidlo nejlepšího zájmu dítěte blíže ke střídavé péči. Jeden můj kamarád říká: „Já mám tu Šimáčkovou hrozný rád, ale v té střídavé péči s ní nesouhlasím.“ Když se rozváděli jeho rodiče, zázemí u jeho matky pro něj v rozpadajícím se světě představovalo jedinou jistotu. Je skutečně střídavá péče odpovědí na nejlepší zájem dítěte?

Vůbec to není tak jednoznačné, jak se mi připisuje. Při rozhodování týkajícím se dětí je pro mě nejzásadnější respekt k jejich názorům a přáním. Nemyslím tím, že bychom měli jejich přání a názory vždy povýšit na rozsudek v dané věci. Názn dítěte by však měl být tím prvním, co musí být zjišťováno. Kdyby se Váš kamarád cítil dobře u matky, bylo by správné, abychom to zjistili v průběhu soudního řízení a nenutili ho opustit své zázemí.

Jedním z argumentů otců je, že matky naočkují dítě, ovlivní je a manipulují s ním, aby chtělo zůstat u nich. To by se samozřejmě ideálně mělo během soudního řízení zjistit. Funguje to tak v realitě?

Pokud řízení trvá dlouho a i manipulace probíhá dlouhodobě, rozhoduje se ve fázi, kdy je dítě již zmanipulované proti druhému rodiči. Což je problém. Říká se tomu syndrom zavrženého rodiče. Zapřiči-li se dítě proti druhému rodiči, musíme respektovat jeho názn. V českém prostředí někdy namísto soudu opatrovnícké kauzy rozhoduje čas. Po třech letech soustavné manipulace dospějete k tomu, že je svěřeni dítěte do péče manipulátora sice nespravedlivé, ale dítěti byste ublížili, kdybyste ho svěřili rodiči, kterého se dítě naučilo prostřednictvím manipulace nenávidět a nechce s ním být.

Není to přirozená lidská reakce, že nechceme svěřit dítě do péče protějšku, který rozpad rodiny zavinil?

Dospělí musí v první řadě přijmout zodpovědnost za své chování vůči dětem. Musí si uvědomit, že každému

dítěti uškodí, když ho nutí, aby v sobě zapudil jednu polovinu své osobnosti. Vede-li jeden rodič své dítě k nenávisti či zapření druhého rodiče, učí ho nenávisti k sobě samému. Zkusme rozcházející se lidi podpořit v tom, aby nehledali viníka rozchodu, ale nejlepší řešení pro děti. Oceňme hlavně toho, kdo se i po rozchodu chová odpovědně k bývalému partnerovi a společným dětem.

Není Vám v souvislosti s tématem mateřství a výchovy předhazováno, že jako soudkyně sama nemáte děti?

Je pravda, že pár kolegů (zpravidla mužů) mi dalo najevo, že bych se měla věnovat vlastním dětem namísto veřejných otázek. Pak že bych prý byla šťastnější. Tím tedy spíše mysleli, že by byli šťastnější oni, neboť by mne mateřství třeba zdrželo od mé práce. Tím, že sama nemám děti, je moje vlastní dětství jedinou osobní zkušeností. Jeho část jsem strávila na dětském oddělení psychiatrické péče, protože tam pracovala moje maminka. Viděla jsem patologie, k nimž díky rozpadům manželství u dětí dochází. Zkušenost dítěte a kamarádů „z blázince“ u mě není překryta zrcadlením vlastních pozic rodiče do daného případu.

„Přátelství i rodina v první řadě nejsou o délce doby, kterou spolu strávíme, ale o intenzitě společného prožitku.“

Říkáte, že dobrý právník deset let po škole pracuje 16 hodin denně. Jak Vám zasahuje pracovní život do toho soukromého?

Když chci mít super náplň práce, neumím se k ní dostat jinak než soustavnou a mnohaletou prací. Ve svém okolí mám řadu přátel, pro které je práce takovou součástí života, že rodina tuto sféru sdílí. Práce pak nebrzdí ani oblast přátelství, ani rodinný život. Přátelství i rodina v první řadě nejsou o délce doby, kterou spolu strávíme, ale o intenzitě společného prožitku.

Často zmiňujete, že se ve volném čase ráda obklopujete neprávnickými. Váš manžel je český spisovatel a dramatik Jiří Šimáček. Ovlivňujete nějak Vy jeho práci?

Určitě. S přáteli nebo s lidmi ze své rodiny považuji za zajímavé bavit se o veřejném angažmá a práci. Jsem první, kdo tvorbu mého muže čte. Samozřejmě ho ovlivňují moje historky. Stejně jako ho ovlivňují svými případy, jeho názory určitým způsobem usměrňují mě. Myslím si, že takhle mají lidé spolu žít. Moje pozice k rodinně právním otázkám a k důležitosti role obou rodičů ostatně potvrzuje i jeho aktuální zájem o rodinné konstelace.

Co je Vaším morálním kompasem u hard cases?[2]

Jednou jsem si s úsměvem uvědomila, že když píšu rozsudek, mám v hlavě dvě osoby. Moji matku a Michala Bobka. Svou matku považuji za laskavou osobu. Vždy myslela na slabší. Byla psychiatr, který viděl ty nejzranitelnější v systému. Michal Bobek je přísný, kritický a systematicky uvažující právník. Vždy uměl velmi dobře vidět chyby svých idolů-právníků, co byli u moci, zatímco on byl student, který je kritizoval. Nikdy nesmím rozhodnout nespravedlivě a nemorálně. Současně musím rozhodnout i právnicky správně až perfektně.

Soudce nemůže mít lepší a horší dny. Roky, kdy ho práce baví a roky, kdy ji nesnáší. Když se stane soudcem ve třiceti letech, má před sebou vidinu čtyřiceti let v taláru. Jak tedy být dobrým soudcem po celou tuto dobu?

Souhlasím v tomto s Vojtěchem Šimíčkem, že by soudci měli jednou za deset let dostat rok jakéhosi sabatiku (*tvůrčí volno – pozn. red.*). Ne dovolenou, ale například možnost udělat si doktorát, jít učit právo. Byla by to zkrátka jiná povaha činnosti. V Německu je zvykem, aby jeden z asistentů ústavního soudce byl řadovým soudcem, který si na rok „odskočil“. Já sama jsem nejdéle ve svém životě byla advokátkou, i v té době jsem zároveň učila. Byla jsem v kanceláři, kterou jsem spoluřídila. Ale také jsem byla samostatnou advokátkou. To jsou dvě úplně jiné situace a pozice. Pár let jsem byla na Nejvyšším správním soudu. Nyní jsem na deset let ústavní soudkyně a pak zase budu dělat něco jiného. Strídání pozic hodně pomáhá proti vyhoření.

Ríkáte, že větší část kariéry jste strávila jako advokátka. Dělal Vám problém změna rolí, když jste nastoupila z advokátního stavu rovnou na Nejvyšší správní soud?

Mně naopak přijde, že musíte nejdříve znát argumenty obou stran, abyste mohli hledat spravedlivou bilanci. Abyste dobře rozhodli spor z nájemní smlouvy, musíte předtím zastupovat třicet nájemníků a třicet pronajímatelů. Tím, že je člověk dlouhou dobu povinen hledat všechny argumenty pro každou jednotlivou stranu v typové obdobných věcech, dokáže posoudit případ objektivně. Nepřišlo mi to jako problém. Naopak by mi přišlo zvláštní, kdybych onu rovnováhu měla hledat hned, bez zkušeností z advokacie.

Jak v taláru vnímáte sebeomezení ve veřejném životě při vyjadřování názorů? Předpokládám, že jako žena silných názorů nějaké pnutí cítíte.

Pro někoho, kdo je veřejně aktivní či má pocit, že veřejné angažmá patří k životu, znamená přechod

z advokacie do justice vysokou míru sebeomezení. To je však vyváжено větším vlivem na případy. Jako advokátka jsem udělala nejlepší práci, jakou jsem odvést mohla, ale konečné slovo měl soud. Vstup do justice pro mě znamenal, že jsem se stala tím, kdo může věc rozhodnout. Ač mám docela silné názory, mám i silnou empatii pro jiné lidi, a doufám, že i pro odlišné právní i životní názory. Někdy můj názor sice může mít v justici menší hlas, ale netrápí mě to právě proto, že respektuji hlas druhých.

„Svět je čím dál tím menší, takže před největšími problémy ani není kam utéct.“

Jak ze svých akademických ale i pracovních aktivit hodnotíte nastupující generaci právníků?

Často rozlišujeme lidi na ty, podle kterých je sklenice poloprázdná a poloplná. Mám spíš tendenci vidět u Vaší generace to dobré, než to špatné. Je pro mě výzvou pokusit se vyrovnat těm z Vás, kdo jsou nejlepší, a s nimi si porozumět, než kritizovat ty nejhorší. Nemám pesimistické představy o tom, kam se svět nebo mladá právníká generace ubírá. Vidím mezi Vámi mnoho dobrého.

Jakým největším výzvám bude naše generace právníků podle Vašeho názoru čelit?

Vaším úkolem bude podle mého názoru přesvědčit veřejnost, že právo je užitečný nástroj. Svoboda je je výborná věc. Že není lepší způsob řešení sporů mezi lidmi než tím, že se dohodnou, nebo že se podřídí pravidlům a férovému rozhodnutí.

Zažila jste minulý režim, za kterého jste započala právníckou kariéru, i porevoluční období. Dnes se hovoří o soumraku demokracie, civilizace nebo moderního státu. Jedni se bojí přívalu cizinců. Lidé s kořeny v cizině se necítí příjemně v tak vyhrocené společenské náladě. Co by pro Vás bylo impulzem pro opuštění Česka, abyste si hledala domov jinde?

Lidé by měli být připraveni vždy nejlépe reagovat tady a teď na to, co se děje. Nedovedu si představit situaci, kdy bych měla odejít. Neodešla jsem ani v době komunismu. Velmi dobře ale dokážu rozumět tomu, když odejdou lidé, kteří se bojí o své bezpečí a život. Čím jsem starší, tím více si uvědomuji, že svoboda je záležitostí vlastního nastavení, nikoliv těch okolností. Druhá věc je, že svět je čím dál tím menší, takže před největšími problémy ani není kam utéct.

Jak se podle Vás pozná, že přichází soumrak moderního státu, že přitahuje a nastávají horší časy? Pro mě a moje kamarády by to byl okamžik, kdyby nás začali zavírat na demonstracích.

Moje vrstevníky zavírali na demonstracích a byli to docela fajn lidé. Pro mě by soumrak moderního státu nastal až ve chvíli, kdy byste přestali na tyto demonstrace chodit.

Foto: Daniela Dostálková

[1] Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva např. v případech policejního násilí musí stát aktivně vyvinout co nejvyšší úsilí k tomu, aby byl případ dostatečně objasněn. Tímto pozitivním závazkem je tedy tzv. právo na účinné vyšetřování.

[2] *Hard cases* jsou složitější či velmi komplikované případy u soudu.

DĚNÍ MIMO FAKULTU

DobroKáva podle práva s Liborem Hořením

Svatava Veverková, Josef Bártů, Jakub Strouhal

V Brně na Zelném trhu jste od 2. června do 8. října mohli každý všední den navštívit první pojízdnou kavárnu DobroKávy. Kouzlo tkví v tom, že se za kávu neplatilo penězi, ale dobrým skutkem. Za inspirativním projektem stojí teprve sedmadvacetiletý podnikatel z Brna. Prostředí v Česku se rozhodl zlepšit tím, že vytvoří v lidech návyk dělání dobrých skutků. Dobrymi skutky, co zahřeji u srdce, přispěl ke „globálnímu oteplování“.

Inovátorem od dětství

Když bylo Liborovi jedenáct let, začal se učit programovat a kreslit ve photoshopu. „Rodiče mi dali počítač a řekli mi, že si na něm mohu maximálně jednu hodinu denně hrát hry. Jinak jsem na něm mohl dělat pouze něco užitečného,“ vysvětluje Libor svoji motivaci. V šestnácti založil internetovou stránku Toprecepty.cz, z níž se později stala největší online kuchařka u nás. Dnes podle ní vaří dva a půl milionu lidí měsíčně.

Tomu, že není Libor typickým podnikatelem utopeným v myšlence generovat co největší zisk, svědčí fakt, že založil neziskový projekt DobroKáva. Výběrovou kávu dával lidem výměnou za příslib dobrého skutku. „Když člověk vydělává peníze nad rámec svého životního stylu, přijde mi rozumné a správné investovat část zisku do něčeho smysluplného a udělat okolí hezčím místem. Nechci být zbytek života zacyklený v touze vydělávat větší a větší obnos peněz. A nikdy ten koloběh neskončit. Když se člověk pustí do toho, aby vydělal víc peněz, těžko s tím přestane. Jednou je sice nejbohatší na hřbitově, ale ani nepoznal vlastní rodinu,“ vysvětluje mladý inovátor.

Inspirace všude kolem

Inspiraci Libor našel v knize Dalajlamova kočka. Ta se jednou zatoulala do kavárny mnicha. Namísto toho, aby ji z kavárny vyhodil, vytvořil ji tam zázemí. Inspiroval tím i ostatní návštěvníky.

Návštěva jedné restaurace na Bali Libora přesvědčila, že má smysl kavárnu vybudovat. Kdokoliv v restauraci mohl zaplatit oběd někomu dalšímu připnutím lístečku na koleček za 70 Kč. „Člověk, co neměl peníze, mohl do restaurace přijít, odepnout lísteček a najíst se zadarmo,“ popisuje Libor princip této nádherné myšlenky.

Co je dobrý skutek

Tým čítající dvacet lidí připravil dvanáct tisíc káv. Plus dobrokaka a dobročaje. Člověk od stánku odcházel s karmickým závazkem, že udělá dobrý skutek. Ten si mohl sám vymyslet, vybrat ze seznamu na tabuli nebo vylosovat čínský koláček štěstí se zapečeným dobrým skutkem. „Snažil jsem se na tabuli dát velmi jednoduché dobré skutky, aby je mohl splnit každý,“ vysvětluje Libor. Bylo tam například: budu se více usmívat, odpaděk ze země hodím do koše, daruji někomu květinu, půjdu darovat krev, složím někomu kompliment či daruji nevyužívané věci.

Spoustu lidí DobroKávě vytýkalo, že na tabuli mají samozřejmosti a ne dobré skutky. Libor dodává: „Kdybychom na tabuli jako dobrý skutek napsali: vezmu si psa z útulku, udělá to jeden z 500. Prostředí selepší více, když 80 lidí ze 100 někoho potěší telefonátem, začne se více usmívat nebo udělá drobný dobrý skutek, kterým si bude vytvářet návyk, než kdyby si jeden z 500 vzal pejska z útulku.“

DobroKáva podle práva

Není darovací smlouva jako darovací smlouva. DobroKáva ji uzavírá s podmínkou a současně s příkazem. Odkládací podmínku představuje vyřčení slibu obdarovaným, že vykoná dobrý skutek. Příkazem je splnění tohoto dobrého skutku.

Pokud obdarovaný hodí svůj slib za hlavu hned poté, co polkne poslední kapku kávy, poruší tím smlouvu podstatným způsobem. DobroKáva by mohla požadovat odstoupení od smlouvy podle § 2002 občanského zákoníku. Obdarovaný by v takovém případě musel vrátit nápoj nebo poskytnout peněžitou náhradu ve výši jeho obvyklé ceny. Nic takového se ovšem konat nebude.

„Měli jsme u stánku lidi, kteří šest dnů po sobě přišli s tím, že dnes půjdou darovat krev,“ sděluje s úsměvem. Projekt je ale postaven na reciprocitě. Každý člověk má v sobě zabudované pravidlo něco za něco. Když reciprocita nenastane, vznikne nekomfort. Někoho dožene nesplněný slib po první kávě. Minimálně ze studu už si nepůjde pro další. Někoho dožene až při dvacáté. „Chtěl jsem, aby člověk od nás kávu dostal pokaždé, když

dobrý skutek slíbí. Aniž bychom ho soudili. Protože přesně tyto lidi můžeme inspirovat," dodává.

Celý projekt je postaven na důvěře. Obdarovaný nemusí prokazovat, že dobrý skutek splnil. „Chtěl jsem, aby lidé odcházeli inspirováni dobrým skutkem a s vědomím, že jim věříme. U nás nemusí nést nikdo důkazní břemeno jako u soudu," vtipkuje Libor.

Kdyby dostal obdarovaný kávu příliš horkou nebo neladící jeho smyslu, neuplatnilo by se klasické schéma reklamaci. Bylo by to nepřiměřeně vzhledem k bezplatnosti kávy. Obdarovaný by však mohl od smlouvy odstoupit a dar vrátit. „Od začátku jsem si dával pozor, aby po sociálních sítích nekolovalo, že je to sice káva za dobrý skutek, pro někoho rovná se zadarmo, ale je fakt hnusná. Lidé se k nám naopak vraceli a kávu chválili," doplňuje Libor.

Právních otázek DobroKáva řešila mnoho. Z hlediska účetního je zajímavá elektronická evidence tržeb. Jelikož kavárna nepracovala s hotovostí, nemusela pokladnu mít. Libor s humorem připomíná i povinnosti obdarovaných: „Pokud od nás dostal někdo tolik dobrokáv, že by jejich cena dosáhla 15 000 Kč za rok, měl by to správně zdanit.“

Peníze, co nesmrdí

Celý projekt financoval Libor, respektive Dobrospolek. „Potřeboval jsem právní formu, pod kterou bude projekt fungovat, a proto jsem spolek založil. Nejde mi o to, aby někde bylo uvedeno moje jméno. Nedával jsem ho na stánek. Když se lidé ptali, kdo kávu platí, baristky odpovídaly, že jeden mladý podnikatel," nastiňuje Libor.

Jestli se zlepšení dostavilo, těžko říct. Faktem ale zůstává, že už samotný nápad nadchl i ostatní.

Liborova DobroKáva inspirovala i další podnikatele. „Když jsem přijel za prodejcem pojízdných kaváren a představil mu myšlenku DobroKávy, rozhodl se pronajmout mi pojízdnou kavárnu zadarmo," popisuje Libor, jak uzavřel s prodejcem smlouvu o výpůjčce. Zadarmo dostal k užívání i kávovar. Kávu získal od dodavatele za nákupní cenu. Majitel vedlejší kavárny mu nabídl sdílený sklad zadarmo. Za velmi výhodných podmínek dodával mléko a led.

Pomoc přišla i od samotného města Brna. Zavedlo celoplošnou výjimku pro všechny neziskové projekty, které se na Zelném trhu mohly prezentovat za zvýhodněných podmínek. Namísto obvyklého nájmu platili za zábor stánku pouze 30 Kč denně. „Chvilku jsem byl až nervózní, do čeho peníze dám, když mi každý všechno díky té krásné myšlence dával zadarmo. Nakonec mě projekt stál něco přes 400 tisíc korun," upřesnil Libor.

Jádro pudla, jádro kávy

„Mnoho lidí DobroKávu vnímá tak, že to je jedna káva za jeden dobrý skutek a tím vše končí. Jenže tím naopak vše začíná," vysvětluje mladý inovátor. Překoná-li člověk bariéru a udělá dobrý skutek, zažije si dobrý pocit z toho, že někomu jinému udělal radost. Až bude ten stejný člověk v situaci, že může udělat opět dobrý skutek, vzpomene si na dobrý pocit. Pravděpodobně díky tomu dobrý skutek zase udělá. „Vytváří si tím návyk dělání dobrých skutků," glosuje Libor. Zároveň tím vzniká pyramida, na jejímž počátku je jeden dobrý skutek, který zapříčiní další a další dobré skutky.

Projekt již v letošní sezóně skončil kvůli chladnému počasí. Libor se ovšem nebrání tomu, aby jej příští rok opět spustil.

Foto: archiv DobroKávy

Sex a hendikep: sexuální asistence – trochu „jiná“ prostituce

Marek Ciprian

Následující příspěvek představuje reakci na článek autorky Martiny Ivanové s názvem *Sex a hendikep*, který byl otištěn v minulém čísle časopisu FAKT. Není apriorně zaměřen proti autorce původního článku, cílem je především kritika organizace Rozkoš bez rizika a její aktivity v této oblasti. Text má sloužit také jako příspěvek k otevření diskuze na téma, které v českém veřejném prostoru chybí.

Po vzoru autorky původního textu je potřeba objektivně říci, že až příliš často se na hendikepované osoby pohlíží jako na tvory asexuální. Tento fakt se projevuje především ve spojení s genderovými očekáváními – pohledem na tradiční mužské a ženské role a z toho plynoucího sociálního aspektu postižení[1].

Autorce původního článku *Sex a hendikep* však musím oponovat v celkovém jednostranném náhledu na věc. Ač tak možná původně nezamýšlela, problematiku staví do poměrně radikální pozice. Dle jejího textu je sex právem každého, přičemž z něj vyplývá fyzické zajištění této aktivity hendikepovaným. Z mého

pohledu, a obdobně je tato problematika zpracována v relevantních mezinárodních dokumentech, například v *Chartě sexuálních a reprodukčních práv (1997)*, je však právem každé osoby, včetně osob s postižením, mít vlastní sexuální život. Tedy není možné jim toto upírat, avšak určitě není povinností společnosti ho někomu zajišťovat, k čemuž původní text poněkud sugestivně nabádá akceptováním sexuální asistence a její podporou.

Výše uvedené má svoji návaznost na morální stránku věci. Nelze z morálního hlediska aprobovat pohled na sex jako na komoditu (a to, že k tomu v praxi dochází, by nás nemělo od morálních norem odpoutat), kterou lze snížit na úroveň trávení volného času, či zajištění potravin a ošacení, a následně ji proto organizovat, platit za ni, či ji rozdávat. Jde o přístup umělé, nemorální a degradační. „Sex s asistencí“ nejenže hraničí s prostitucí (pro určitou, v tomto směru privilegovanou, skupinu lidí), ale je pootevřením dveří k akceptaci prostituce jako něčeho normálního.

Rozkoš. Bez rizika?

Výše uvedené doznává svým přístupem i samotná organizace *Rozkoš bez rizika* (hlavní hybatel diskuze o sexuální asistenci v České republice), která svoje přední poslání vidí v destigmatizaci a schválení prostituce jakožto běžné služby ve společnosti (organizace dokonce hovoří o jakémsi *empowermentu žen*, což je v kontextu s prostitucí naprosto absurdní). Jakékoliv snahy o odloučení pojmů prostituce a sexuální asistence jsou nanejvýš pochybné už jen z důvodu naplnění stejných základních znaků a faktu, že všechny momentálně vyškolené sexuální asistentky jsou osoby, které mají dlouhodobé zkušenosti s prostitucí, či se v ní zároveň aktivně pohybují [3]. *Rozkoš bez rizika* sice argumentuje dílčími rozdíly mezi těmito činnostmi, ale nijak nevyvrací (a ani nemůže) jejich společnou podstatu. Faktem je, že sexuální asistence zůstává jakousi „jinou“, privilegovanou prostitucí, kterou má společnost lépe přijmout, protože směřuje k těm méně šťastným z nás.

Prostituce je jevem pro lidské vztahy a pro společnost rozvratným bez ohledu na okruh lidí, kterým by měla být poskytována. A nic na tom nezmění ani její balení do nových názvů typu „komerční sex“, či „sexbyznys“. Nadto její normalizace ze strany státu, v České republice například ve formě rozpracovaného zákona o regulaci prostituce, vede spíše ke státní aprobaci objektivizace ženského (případně i mužského) těla a nikoliv k destigmatizaci činnosti prostitutek.

Klienti jako oběti

Mimo rovinu morální však vyvstávají další konkrétní neřešené, a v původním článku nezminěné, problémy. Prvním z nich je zranitelnost hendikepovaných osob ve vztahu k poskytování sexuálních služeb, ať už ve formě trestného činu sexuálního nátlaku, či jiného, byť neúmyslného, sexuálního zneužití. Nebezpečná je také například fixace na asistenta skrze sexuální prožitky, vytvoření závislého vztahu, vykořisťování mentálně slabších a podobně. Vyškolení v sexuální asistenci na kurzu rozhodně zabránění těmto jevům negarantuje (naopak nabytý „titul“ asistenta může pachateli v jeho činnosti velmi úspěšně pomáhat). Samozřejmě dnešní neutěšený stav, kdy část hendikepovaných hledá pro chybějící alternativu ke svému uspokojení služby prostitutek a escort služby, výše uvedenému přímo nahrává. Institucionalizace sexuálních služeb jej však rozhodně neřeší.

Jako složitou vidím situaci v domovech sociálních služeb. Provozování sexuální asistence v těchto místech není možné, protože nejde o sociální službu, jak dementovalo také Ministerstvo práce a sociálních věcí s upozorněním na nepřípustnost takových idejí. Pokud by měla být asistence považována za sociální službu, musela by totiž být možností sexu za peníze legálně, prakticky i finančně dostupná všem. Pokud by se sexuální aktivity měly uskutečňovat mimo režim ústavu, stále zůstane nevyřešenou otázkou odpovědnosti za chráněnce, kterou zařízení nese.

Faktem je, že Ministerstvo práce a sociálních věcí nereflektuje potřebu vytváření podmínek pro intimní vztahy

vzniklé mezi jednotlivými klienty zařízení, což je problém systémový, se kterým se jednotlivá zařízení těžko vyrovnávají. Výsledkem je často úplná absence intimního života chráněnců.

Dalším problémem je sexuální asistence v případě mentálně hendikepovaných. Už i u lehkého mentálního postižení se dovozuje velmi nízká duševní úroveň vyspělosti jedince [4]. Nanejvýš problematické, zvláště pouze pro laika s měsíčním kurzem, by tak bylo vyhodnocení mentální

úrovně hendikepovaného ve vztahu ke svolení k různým sexuálním praktikám, jeho uvažování a celkového očekávání. Na svobodném a jasném konsenzu k sexu i k jeho průběhu stavíme i u běžné populace a u mentálně postižených tomu nemůže být jinak.

Z pohledu právního vyvstává otázka, zda činnost neziskové organizace *Rozkoš bez rizika* v této oblasti není v rozporu s trestněprávními normami o kuplířství dle ustanovení § 189 trestního zákoníku. Ministerstvo vnitra sice vydalo nezávazný posudek, ve kterém shledává sexuální asistenci, po splnění určitých striktních pravidel (mimo jiné i zákaz zjišťování spokojenosti a jiné zpětné vazby ohledně služby, což umocňuje problém se zranitelností hendikepovaných), jako bezrozpornou s právní úpravou. Avšak Nejvyšší státní zastupitelství k věci dodává, že není zřejmé, jak by bylo příslušnými orgány činnými v trestním řízení posuzováno poskytování seznamu osob sexuálních asistentek (pro činnost organizace esenciální věc), které je na hraně zákonitosti.

Na závěr si dovolím uvést i argument naturalistický. Sex je implicitně záležitostí fyzicky a psychicky k němu schopných jedinců, kteří dovedou najít a svým vzezřením a charakterem oslovit sexuálního partnera. I pro osoby bez postižení, které například trpí různými zlými návyky (nebezpečné sexuální patologie, agresivita, velmi špatná hygiena a podobně), či jsou sociálně vyloučeny (zohyzdění, bezdomovectví) je přístup k sexu ztížen, či dokonce z důvodu těchto okolností, jak tomu může být i u hendikepovaných, fakticky vyloučen.

Jak z toho ven?

Pro mě velmi pozitivní byl přístup asistentky Vladany Kristen Augstenové, která se, jak se zdá, v profesi sexuálního asistenta stala poměrně známou osobou. O jejích aktivitách se lze dočíst na internetu a k vidění je také v původním dokumentu *Miluj mě, jestli to dokážeš* [5]. Soustředí se především na sexuální energii, její prožití a její transmutaci do vnitřních intenzivních prožitků. Jde o záležitost, kterou mohou mnozí předem odsoudit, avšak pouze z důvodu neznalosti tématu [6]. V prvé řadě by měla fungovat co možná nejširší osvěta (včetně osvěty pracovníků ústavů), pozitivní přístup a snad i pomoc při seznamování hendikepovaných v případě, kdy si sami nemohou najít družku či druha. V této oblasti jsou, především v domech sociálních služeb, jak upozorňuje i autorka původního článku, veliké rezervy.

Foto: Pixabay, Geralt: Love, Disabled, Handicap; CC0

[1] Danému tématu se věnuje obor „disability studies“, který vnímá postižení ne fyziologicky jakožto „neštěstí“ v podobě lékařské diagnózy, nýbrž jako druhotný dopad

handicapu na postiženého ze strany společnosti - stigmatizace, systematické ztížení dosažení určitých rolí a postavení ve společnosti a podobně.

- [2] *Jak na prostituci?* ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s. Brno, 2015 [online] [cit. 2017-10-06]. Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/o-nas/r-r-v-mediich/jak-na-prostituci>
- [3] Šídová, L.; Poláková, P.; Malinová, H. a kol. „*Ze sexbyznysu na trh práce?*“ Sportpropag, a. s. 2013 [online] [cit. 6. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/publikace-r-r-ze-sexbyznysu-na-trh-prace/detail>

- [4] Mentální věk se pohybuje na úrovni 9 – 10 letého dítěte. Více např. zde: ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, I. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. 4. vyd. Praha: Portál, 2011. 221 s. ISBN 978-80-7367-889-0.
- [5] Dostupné např. zde: http://www.zkouknito.cz/video_137726_
- [6] O práci se sexuální energií, či například prožívání orgasmů bez pohlavního či jiného obdobného styku, tantrické metody sexu s dotekem i bez doteků a podobně lze najít mnoho článků a knih.

Člověk, pán tvorstva?

Kateřina Gabrhelíková

Ochrana přírody a důsledky špatného přístupu k životnímu prostředí jsou značně diskutovaným tématem, které se ve větší či menší míře dotýká snad každého z nás. Víme, z jakého důvodu je dobré třídít odpad, proč upřednostňovat pěší chůzi či dopravu hromadnými prostředky namísto aut, proč nakupovat biopotraviny, případně proč zvolit bloky a sešity z recyklovaného papíru. Existují však problémy, které mezi veřejností nejsou zdaleka tak hojně diskutovány, přičemž v posledních letech se stávají čím dál více palčivými.

Jedním z alarmujících problémů dnešní společnosti je snižování biodiverzity, tedy rozmanitosti živočišných a rostlinných druhů na Zemi. Ačkoliv v posledních letech mnohé organizace bojují za zlepšení životních podmínek ohrožených druhů a jejich zachování, tyto snahy prozatím kýžené ovoce nepřinášejí. V roce 2016 vydala mezinárodní organizace Světový fond na ochranu přírody takzvanou „Living planet report“ – studii mapující aktuální stav biodiverzity [1].

Podle zde uveřejněných statistik došlo mezi roky 1970 a 2012 ke snížení biodiverzity v rámci ryb, ptáků, savců, obojživelníků a plazů o 58 %, přičemž prognózy do budoucna při zachování aktuálního přístupu k životnímu prostředí nehovoří nikterak pozitivně. Lze podotknout, že tyto neveselé prognózy potvrzuje také stále rostoucí Červený seznam ohrožené fauny a flory

vydávány organizací Mezinárodní svaz ochrany přírody. Tento seznam udává počet ohrožených druhů rostlin a živočichů, přičemž aktuálně čítá přibližně 23 tisíc položek.

Kdo za to může?

Snižující se biodiverzita je ovlivněna hned několika různými faktory. Samozřejmě ne všechny je možno zcela připisovat na vrub člověku. Mezi takové můžeme řadit například klimatické změny, pro které mohou být mnohé rostlinné či živočišné populace významně sníženy. Bohužel, velká většina faktorů snižujících biodiverzitu má prokazatelně přímo či nepřímo původ v lidské činnosti.

Velkým problémem je množství invazivních nepůvodních druhů, co byly na dané území zavlečeny člověkem. Mnohdy pak dochází k jejich nekontrolovatelnému šíření a agresivnímu vytlačování původních druhů. Další příčinou snižování biodiverzity je znečištění životního prostředí, kdy dojde k narušení přirozeného prostředí organismu, který se není schopen s touto změnou vyrovnat. Příkladem můžeme uvést úbytek *raka říčního* v českých řekách z velké části právě z důvodu jejich silného znečištění.

Problematickou se stala také přílišná poptávka po určitých živočišných či rostlinných druzích na trhu. Ty jsou následně z přírody odebírány v takovém množství, že se nestíhají přirozeně obnovovat. Zde můžeme poukázat kupříkladu na *tuňáka obecného*, obliba sushi ho přivedla na pokraj vyhynutí. Dalším důvodem, proč dochází ke snížení rozmanitosti rostlin a živočichů, je také soustavné zabírání přirozeného prostředí rostlin a živočichů člověkem, a to kvůli zemědělství, těžbě, stavění či rozšiřování vesnic a měst či dalším lidským potřebám. Následky v podobě mizejících deštných pralesů či znehodnocení půdy jsou nabíledni.

Důsledky snížené biodiverzity pro člověka

Ačkoliv se může zdát, že se nás tento problém netýká, opak je pravdou. Důsledky snižování biodiverzity mohou být pro člověka velmi dramatické, neboť i my tvoříme součást ekosystému, na kterém jsme zcela závislí. Velmi nepříjemně se nás může vymírání rostlin a živočichů dotknout například v lékařském průmyslu, neboť mnoho léčiv je založeno právě na rostlinných a živočišných komponentech. Problémy by mohly nastat také v zemědělské produkci, která

je z velké části založena na opylování rostlin hmyzem. Kvalitu půdy zase ovlivňuje přítomnost bakterií a hub. V případě snížení množství druhů by tak mohlo dojít k výraznému snížení zemědělské produkce. Snížení biodiverzity může ovlivnit také kvalitu vzduchu a mnohé další, pro lidstvo nezbytné, aspekty.

Právní stránka ochrany biologické rozmanitosti

Vzhledem k vážnosti situace došlo v posledních letech k úpravě nejen na poli tuzemském, nýbrž také v rámci EU (Evropské unie) a OSN (Organizace spojených národů). V rámci tuzemského práva můžeme v této oblasti zmínit zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, spolu s prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. Na poli OSN nalezneme Úmluvu o biologické rozmanitosti z roku 1993. Ve snaze naplnit tuto Úmluvu, spolu se Strategií EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, vydalo v loňském roce Ministerstvo životního prostředí Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016–2025. Tato strategie byla schválena vládou v březnu roku 2016, přičemž by měla udržet, případně zlepšit stav biodiverzity prostřednictvím ji navrhovaných opatření. Nakolik budou tyto snahy úspěšné prozatím nelze jednoznačně

říci. V každém případě je velmi pozitivní přinejmenším patrná snaha o zlepšení aktuální situace v této oblasti, neboť předchozí Strategie ochrany biologické rozmanitosti z roku 2005 nebyla pro ochranu biodiverzity plně dostačující.

Jak mohu pomoci?

Byť se to na první pohled nemusí zdát, biologickou rozmanitost je možno ovlivnit chováním každého z nás. I zdánlivá drobnost může výrazně pomoci zachránit rostlinné živočišné druhy. Může to být cestou uvědomělé spotřeby, kdy omezíme produkty, jejichž výroba či dovoz je pro přírodu příliš zatěžující, cestou omezení používání pesticidů a chemických hnojiv, nebo kupříkladu upřednostňování obnovitelných zdrojů a recyklovatelných materiálů. Základ všeho představuje uvědomění: není tak docela pravda, že „člověk pánem tvorstva jest“. Jestliže tento trend bude pokračovat, stane se čím dál pravděpodobnějším, že „kdo je tu pánem“ ukáže příroda člověku.

Foto: *Epicantus*, CC0

- [1] Living planet report [online]. World Wide Fund For Nature, © 2017 [cit. 28. 9. 2017]. Dostupné z: https://www.wfn.nl/custom/LPR_2016_fullreport/

Manželství pro všechny

Anna Katerina Vintrová

V červnu letošního roku schválil německý parlament změnu legislativy a novelou občanského zákoníku (BGB) rozšířil práva homosexuálních párů. Dvě třetiny poslanců hlasovaly pro a 226 proti. Od prvního října mohou tak nově homosexuální páry uzavřít manželství. Jaké právní důsledky s sebou tato novela přináší a jaký mají názor samotní Němci na toto kontroverzní téma?

Civilní sňatek homosexuálními partnery není v Evropě žádnou novinkou. Toto právo je již zakotveno v právních řádech několika zemí. Příkladem jsou severské země, státy Beneluxu, Francie, Rakousko, ale i například Portugalsko nebo Španělsko. V letošním roce se skupina států umožňující stejnopohlavní sňatek rozrostla o Finsko, Maltu a právě Německo.

Novela německé legislativy a její dopad na registrované partnerství

Není tomu tak dávno, kdy byla „homosexuální jednání“ v Německu ještě považována za trestný čin. Teprve v roce 1994 bylo toto ustanovení vyškrtáno z trestního zákoníku (StGB). V roce 2001 vstupuje v účinnost zákon o registrovaném partnerství. Tedy asi o pět let dříve než u nás. Postupem času zákonodárce posiluje práva homosexuálních párů. [1] Avšak až o šestnáct let později od účinnosti zákona o registrovaném partnerství je jim garantováno právo společně adoptovat dítě. Zajímavostí je, že na rozdíl od občanského zákoníku, jehož § 1353 nově zní „Manželství je uzavřeno na celý život dvěma osobami různého nebo stejného pohlaví.“, nemusely být zákony upravující adopci dětí

nijak upravovány, neboť používají pouze termín manžel/ka nebo manželé. [2]

Červnová novela předpokládá zrušení registrovaného partnerství. Páry tak budou moci už „jen“ uzavřít manželství. Dříve registrovaná partnerství zůstávají samozřejmě nadále platnými. Nemění se však automaticky na manželství. Pokud mají registrovaní partneři zájem povýšit jejich vztah na úroveň manželství, mohou si o to zažádat a souhlasně prohlásit, že chtějí vstoupit do svazku manželského.

Všichni jsme si rovni

Německá veřejnost je podle mého názoru liberálnější než ta česká. Mezi mladými jsem se setkala především s pozitivními ohlasy. Němci do věku 30 let (bez rozdílu vzdělání) zastávají názor, že je naprosto v pořádku umožnit i homosexuálním párům uzavřít manželství. Ba naopak se diví, jak je možné, že v některých vyspělých evropských zemích existuje tato možnost již více než deset let, přičemž Bundestag dospěl k tomuto rozhodnutí až teprve nyní.

Matthias (27 let, student biologie) k tomu trefně poznamenal, že jsme si všichni rovni, nezáleží na barvě pleti, původu či délce nehtů na nohou a nikdo by v tomto ohledu neměl být diskriminován. K tomu dodává, že právo gayů uzavřít manželství s sebou nepřináší žádné nevýhody pro heterosexuální páry. Tak proč jim prý bránit? Čím starší obyvatelé jsou, tím se názory začínají trochu lišit. Někteří si nejsou jisti, jestli je to dobré nebo na tuto problematiku nemají vyhraněný názor. Ve výsledku jsem se ale nesetkala s ryze negativními ohlasy na právo gayů a leseb uzavřít manželství.

Manželství ano, adopce ne?

Oblast týkající se společné adopce dítěte je názorově rozmanitější. Opět platí, že mladší lidé nevidí žádný problém v tom, aby dítě mělo oficiálně dva tatínky nebo dvě maminky. Jedním z argumentů je, že sexuální orientace nerozhoduje o skutečnosti, zdali je osoba dobrým nebo špatným rodičem. Za mnohem důležitější, než je sexuální orientace rodičů, je u mladých

Němců považována skutečnost, že dítě bude vyrůstat v milující rodině a nebude muset strávit dětství v dětském domově. Setkala jsem se ovšem i s konzervativnějšími představami o rodině. Petra (31 let, archivářka) zastává názor, že výchova dítěte by měla být i nadále úkolem muže a ženy.

LGBT komunita

Gayové a lesby nový zákon vítají. Mám mezi svými přáteli několik homosexuálních párů, které schválení nového zákona oslavily, a většina z nich plánuje v nejbližších dvou až třech letech uzavřít manželství. Co se týče adopce, tu také vítají. Mohou tak vytvořit rodinu snadněji a nespolehat se, v případě žen, na anonymního dárce spermatu. Jak vysoký bude zájem o civilní sňatky a adopci dětí homosexuálními páry ovšem ukáží až následující měsíce.

Foto: Rovnoprávnost, CC0 zdroj: <http://maxpixel.freegreatpicture.com/Equal-Equality-Lgbt-Pride-Rainbow-Symbol-Rights-2495950>

- [1] Dostupné z: <http://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/ehe-fuer-alle-homosexuelle-duerfen-ab-1-oktober-heiraten-a-1170535.html>
- [2] Překlad autorky

Makak autorem? Autorské právo ve světle tzv. opičí selfie

Jaroslav Hroch

Když se v roce 2008 v Indonésii vyfotila opice na fotoaparát Davida Slatara, britského fotografa divoké přírody, nikdo nemohl tušit, že tato opičí selfie bude známá snad po celém světě. A to jak díky své unikátnosti, tak díky soudnímu sporu okolo autorských práv. V září tohoto roku skončil spor mezi Slaterem a společností PETA bojující za práva zvířat. Místo aby soud vyřešil otázku, zda může být opice autorem fotografie, však byl spor ukončen mimosoudním vyrovnáním. Případ tzv. opičí selfie (monkey selfie) nicméně zůstává zajímavým z pohledu autorského práva. Tento článek nastiňuje některé z problematických otázek.

Fotografie, na které je zachycen obličej makaka, vznikla náhodou. David Slater byl na výpravě v sula-weském pralese fotografovat skupinu makaků. Když nasadil jeden z fotoaparátů na stativ a čekal, zvědavému makakovi jménem Naruto se podařilo zmáčknot spoušť a vytvořit svou vlastní selfie. Fotografie se ihned stala světově známou, obletěla sociální média a v roce 2014 byla umístěna na stránku Wikimedia Commons[1]. Slater sice požadoval stažení fotografie z webové stránky z důvodu neoprávněného zveřejnění, ale bezúspěšně. Wikimedia Commons argumentovala, že dílo vytvořené opicí není autorskoprávně chránitelné, a tedy ani David Slater nemá žádná autorská práva k této fotografii.

Opičí autor

V roce 2015 vyvstal další spor. Tentokrát na Davida Slatara podala ve Spojených státech amerických žalobu společnost PETA[2] bojující za práva zvířat. Jako zástupce (tzv. *next friend*) argumentovala, že autorem je makak Naruto, protože fotografie je výsledkem jeho zamýšlených a svobodných rozhodnutí. Soud okrsku Severní Kalifornie nicméně žalobu zamítnul s odůvodněním, že opice nemůže být považována za autora ve smyslu autorského práva. PETA na svém právním názoru trvala a podala odvolání. Než však odvolací soud stihl spor rozhodnout, strany uzavřely mimosoudní vyrovnání. David Slater se zavázal organizacím na ochranu makaků chocholatých pravidelně posílat procentuální část ze zisku z dalších opičích selfie.

Byť věc pro Slatara i pro organizaci PETA skončila zdánlivě dobře, pro odbornou veřejnost představuje soudní smír jisté zklamání. Zklamání z toho, že soud nezodpověděl otázku, zda může být opice autorem podle autorského práva USA. Další otázku, zda je taková opičí selfie Slaterovým autorským dílem, prvostupňový soud také nezodpověděl, protože nebyla předmětem řízení. Přesto zůstává minimálně pro Slatara zásadní.

Autorskoprávní ochrana opičí selfie v USA a EU

Autorskoprávní ochrana hraje bezesporu významnou roli při ochraně nemotných výsledků duševní činnosti a investic do ní vložených. Otázka, zda je opičí selfie autorskoprávně chráněná, se může zdát na první pohled banální. Ve skutečnosti ale takováto fotografie představuje zdroj obživy Davida Slatera, který sám řekl, že jenom zveřejněním oné fotografie na Wikimedia Commons utrpěl škodu přes 10 000 liber. Do této škody zahrnoval například výdělky za licencování fotografie. Zohlednil ale také své náklady na cestu do Indonésie, profesionální vybavení či ztracený čas. Dlouhá soudní řízení s organizací PETA ho údajně stála téměř veškeré jeho peníze, což byl prý důvod pro uzavření mimosoudního vyrovnání.

Autorské právo se řídí takzvaným principem teritoriality, proto je třeba zkoumat, za jakých podmínek konkrétní stát poskytuje výtvarům autorskoprávní ochranu. Byť je autorské právo díky Bernské úmluvě a jiným mezinárodním úmluvám na základní úrovni podobné téměř ve většině státech světa, jisté rozdíly nalezneme vždy. Je tedy rozdíl, zda se na opičí selfie díváme z pohledu jurisdikce USA, České republiky jako členského státu Evropské unie nebo třeba Indonésie.

Vzhledem k tomu, že spor mezi Slaterem a organizací PETA probíhal u soudů USA, přibližme si nyní podmínky autorskoprávní ochrany podle tamějšího práva. Podmínkami autorskoprávní ochrany v USA jsou originalita, autorství a vyjádření v objektivně vnímatelné podobě. První podmínkou je, že dílo musí být výtvořem autora. To znamená, že domnělý autor musí být ten, kdo dílo vytvořil, ten, jemuž dílo vděčí za svůj vznik. V rozhodnutí ve věci Burrow-Giles přitom Nejvyšší soud USA řekl, že fotografie je výtvořem autora i pokud se jedná o výsledek více dílčích originálních rozhodnutí autora, jako např. nastavení kompozice, světla apod. Zároveň je ale důležité vědět, kdo tímto autorem může být. Jak z výše zmiňovaného rozhodnutí, tak i z další judikatury vyplývá, že dílo musí být jakýmsi odrazem osobnosti autora. Navíc přiznání autorství zvířeti je z praktických důvodů problematické. Zvíře totiž není subjektem práva, a tak například nemůže vymáhat ochranu svého autorského práva.

Co se druhé podmínky týče, judikatura tamějších soudů považuje za originální dílo, které obsahuje alespoň špetku kreativity, přičemž dosáhnout této úrovně je velmi snadné. Jinými slovy, autorský přínos Davida Slatera by mohl spočívat v nastavení fotoaparátu (clony, uzávěrky atd.) s ohledem na všechny ostatní okolnosti jako vložené finanční investice, záměr vyfotit konkrétní fotografii a podobně. Z uvedeného plyne, že opičí selfie je velmi pravděpodobně na území USA autorskoprávně chráněná. Nutno však říci, že odpověď na tuto otázku není jednotná a dosavadní judikatura soudů USA na věc neposkytuje jednoznačnou odpověď. Tomu ani nepomáhá severoamerická Copyright office, která podle svého kompendia nezaregistruje díla vytvořená opičí[3]. Byť tento dokument není závazným pramenem práva, poskytuje jistý argumentační základ pro případný soudní spor. Otázkou samozřejmě zůstává, co se rozumí slovním spojením díla vytvořeného opičí.

Jistější postavení by měl David Slater na území Evropské unie. Dle směrnice č. 2006/116/ES jsou fotografie na území členských států EU chráněny,

jsou-li autorovým vlastním duševním výtvořem. V českém právu tuto podmínku chápeme jako původnost. Soudní dvůr EU se pojmem původnosti (podle anglického znění směrnice originality) zabýval např. ve věci Infopaq nebo Maria Painer. Z těchto rozhodnutí, jednoduše řečeno, vyplývá, že opičí selfie může být Slaterovým autorským dílem, protože odráží jeho osobnost a je výsledkem jeho svobodných a kreativních rozhodnutí (umístění stativu, nastavení světla, úhlu, atmosféry). Stejně tak je argumentem pro ochranu následná postprodukční práce, kdy Slater musel ze stovky fotografií dle svého uvážení vybrat tu nejlepší, což může podle rozhodnutí Infopaq založit originalitu díla. Nicméně zda může být opice autorem, není na území členských států EU jednoznačně vyjasněno. Co se ale týče České republiky, autorský zákon za autora považuje pouze člověka.

Jak můžeme vidět, autorské právo je oblastí s mnoha ne zcela vyjasněnými otázkami. Případ opičí selfie pokládá takových otázek hned několik. Může být zvíře autorem? Podle všeho spíše ne. Je opičí selfie autorským dílem majitele fotoaparátu, který vše naaranžoval a zařídil, jen nezmáchl spoušť? Zdá se, že spíše ano. Případ opičí selfie ale představuje v jádru daleko závažnější problém. Přeci jen se v praxi příliš nesetkáváme s podobnými případy, kdy zvíře „vytvoří“ nějaké dílo. S rozvojem technologií a nástupem obecné umělé inteligence se ovšem objevuje daleko větší výzva pro autorské právo: díla samostatně vytvořená počítačovými programy.

Foto: Opičí selfie, Wikipedia Commons, nedílo.

- [1] Wikimedia commons zastřešuje projekt Wikipedia a obsahuje databázi obrázků a videí, které jsou volně k dispozici.
- [2] People for the Ethical Treatment of Animals
- [3] U.S. Copyright Office. *Compendium of U.S. Copyright Office Practices* [online]. Washington: Copyright Office: 2017, 3. vyd., 3. kapitola, str. 17 [cit. 15. 10. 2017]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/comp3/>

Zamyšlení se nad postavením prezidenta v ústavním systému České republiky

Marcel Ivánek

Postavení prezidenta je od zavedení jeho přímé volby poměrně hojně diskutovanou otázkou. Jak by bylo možné současnou situaci právní nejistoty řešit?

Pokud nahlédneme na postavení hlavy státu v našem ústavním systému, je patrných hned několik problémů, které nám znemožňují jej zařadit do „škatulí“ parlamentarismu nebo semiprezidencialismu. Současný systém není ani jedno, ani druhé, což je dáno zejména fakticky silnějším postavením prezidenta, než by naznačoval samotný text Ústavy. Dále má vliv přímá volba prezidenta, ne zcela kompatibilní s parlamentním systémem. Varianty řešení se nabízejí tři: nezasahovat a počkat, až systém nalezne balanc skrze politickou praxi, posílit postavení prezidenta směrem k poloprezidentskému modelu, nebo udělat krok zpět k parlamentarismu.

Co dělat, když vybočuje ze škatulí?

Ze všech variant je nejhorší ta první. Otevírá totiž až příliš prostor pro libovůli hlavy státu, jež se v „šedých zónách“ Ústavy může chovat ještě sebevědoměji, neboť se opírá o mnohem větší legitimitu než nepřímě zvolený prezident. Když se tento faktor propojí se svěbytnou osobností typu Miloše Zemana, vznikají situace, kdy hlava státu výrazně vybočuje ze své role. Nastalý stav je potom značně matoucí a křížící se s postulátem právní jistoty a právního státu. Zdá se totiž, že se prezident v takových situacích vymyká postulátu, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Takové jednání pak v občanech budí dojem, že zákon i ústavní pořádek si lze přizpůsobit pro svou vlastní potřebu a pro dosažení vlastních zájmů, což rozhodně není druh působení, který by měl hlavní reprezentant státu mít.

Krok zpět se také nezdá jako reálné východisko, poněvadž bychom měli fakticky silného prezidenta, ale bez zdroje legitimacy. Taková konstrukce by mohla vyvolávat ještě nečekanější výstupy než ta současná. Je tedy

namísto upravit systém tak, aby odpovídal realitě, což posílí právní jistotu a umožní předcházet jistým excesům, jež jsou současným hybridním modelem umožněny.

Nabízí se proto posílení pravomocí prezidenta a úprava jeho vztahu s vládou takovým způsobem, aby se ústavní a politický systém České republiky více přiblížil semiprezidenčnímu. Naznačenou cestu započala přímá volba prezidenta, které nelze upřít přínos značného zvýšení transparentnosti prezidentských voleb a redukci politických „handlů“, pravidelně provádějících nepřímou volbu.

(Ne)důvěra nové vládě

Význam zde má také otázka jmenování vlády a následného vyjadřování důvěry ze strany parlamentu. Je vhodné posílit postavení nové vlády využitím prvků negativního parlamentarismu. To spočívá v tom, že by vláda musela po svém jmenování předstoupit před Poslaneckou sněmovnu. Pokud by se vláda neměla ujmout úřadu, musela by sněmovna vyjádřit absolutní většinou nedůvěru nové vládě. Popsaný postup by eliminoval pouze vlády sestavené výrazně proti vůli většiny a riziko jejich neúspěchu v hlasování o tom, zda mají, nebo nemají důvěru, by se značně snížilo.

Co se odvolávání vlády týče, bylo by na místě zrušit limitaci prezidenta konkrétními případy, kdy může vládu odvolat. Vznikla by tak dvojí závislost vlády – na parlamentu a na prezidentovi. Výsledkem by byla nutnost vlády sladit její kroky s představami prezidenta, čemuž by měla předcházet jejich výraznější a častější debata.

Závěrem je na místě podotknout, že pouhé změny v Ústavě nejsou všelékem na destabilizovaný politický systém. Navíc zůstává otázkou, jestli je vůbec ve společnosti přítomná vůle cokoliv stabilizovat, když většina českých občanů dává najevo přesvědčení o tom, že premiérem má být člověk, jemuž jde jen o vlastní prospěch.

Referendum à la Catalunya – co vlastně chtějí?

Roman Šafář

Katalánsko, jedno z nejméně španělských území ve Španělsku, chce zcela využít svého práva na sebeurčení, jak jej stanovuje mezinárodní právo (veřejné). Je to však vůbec oprávněný požadavek? Je postup Katalánců čistý a měli bychom je pochopit, nebo se jedná o bojůvky vrcholných katalánských představitelů, které jsou výsledkem postupného vyprchávání jejich trpělivosti se španělskou

centrální vládou? Na toto a patrně nejen na to bychom měli najít odpovědi na následujících řádcích.

Ze všeho nejdříve je ale nutné položit si otázku, proč vlastně vznikla mediální bublina kolem celého dění v oblasti známé jedním z nejlepších světových fotbalových klubů – FC Barcelona, stále nedostavěnou katedrálou Sagrada Família či svým specifickým jazykem – katalánštinou. Zájem všech významnějších světových médií si tento 7,5 miliónový region získal

proto, že se vzepřel vůli španělské vlády sídlící v ne příliš oblíbeném Madridu. Sledujeme tedy příběh (nejen, ale i právně) legitimního katalánského požadavku, nebo jde pouze o projev „zlobivého dítěte, které se vzepřelo svým rodičům“?

Krátký historický exkurz – katalánské snahy minulé

Katalánci se o úplné osamostatnění pokoušeli v historii už několikrát. Nezávislost vyhlásili katalánští představitelé už v dubnu roku 1931. Ve třicátých letech nebyla španělská vláda příliš silná, tudíž byla ráda, že se jí povedlo přimět Katalánce k jednání. Výsledkem tohoto jednání byla autonomie. Méně úspěšní byli Katalánci v roce 1934, kdy opět deklarovali nezávislost. Tentokrát však narazili na odpor španělské vlády – do katalánského autonomního regionu vyslala armádu a nechala uvěznit čelní představitele separatistických sil.

Postupné oslabení bylo na katalánské straně ještě zřetelnější s nástupem generála Franciska Franca k moci. V období nazývaném také jako *Francova diktatura* byli Katalánci donuceni potlačit všechny své projevy mířící k samostatnosti, což se mimo jiné projevilo zákazem vyvěšování katalánské vlajky či zákazem užívání katalánštiny.

Po pro Katalánsko temném období koncem sedmdesátých let dvacátého století opět umožnila centrální španělská vláda autonomii Katalánska. Od té doby jsou v této ekonomicky velmi důležité součásti (nebo snad příslušenství?) Španělska více či méně zřetelné snahy o oddělení se od zbytku větší ze dvou zemí na Pyrenejském poloostrově.

V roce 2014 se v Katalánsku schylovalo také k referendu, o jehož realizaci se snažil tehdejší předseda katalánské vlády Artur Mas. Nakonec katalánští čelní představitelé od snah vyhlásit referendum ustoupili. Na místo něj zrealizovali takzvané neoficiální hlasování o nezávislosti. Hlasování se zúčastnilo, podobně jako v nynějším referendu, přes dva milióny katalánských občanů, přičemž pro nezávislost se vyslovilo přibližně 80 % z nich.

Zahraniční inspirace?

Katalánci jsou ve svých separačních snahách podporováni skotskými nacionalisty, jejichž situace je však zcela odlišná. Britské právo totiž umožňuje, aby se konalo referendum v některé z částí Velké Británie. Proto jakékoli vypsání referendy, které splňuje zákonné požadavky, je v rámci Velké Británie legální. Další možné srovnání je s krymským referendem. To však neodpovídalo mezinárodním standardům, proto nemohou být jeho výsledky nikterak závazné.

Značně decentralistické a separatistické tendence jsme mohli sledovat počátkem roku 2014, kdy s podobným výsledkem jako nyní dopadlo referendum o odtržení se od zbytku Itálie, které se konalo v Benátkách. Tenze mezi „bohatým Severem“ a „chudým Jihem“ prolínají celou historií takzvané první i druhé Italské republiky. Nejpodobnější se mi jeví příběh Kosov. To je dalším územím oddělujícím se od jemu nadřazenému státu, Srbsku. Ačkoli jej Srbové dodnes neuznali, stát Kosovo existuje a je na Srbsku nezávislý.

Jak to celé bylo, jak to celé skončilo...

Na počátku byla na jedné straně španělská centrální vláda, jejíž představitelé v čele s premiérem Marianem Rajoyem byli přesvědčeni, že se referendum v Katalánsku neuskuteční. Na straně druhé však bylo odhodlání a neústupnost katalánských čelních představitelů vedených stávajícím předsedou katalánské vlády Carlesem Puigdemontem. První strana opírala své přesvědčení o právo na územní celistvost a o dodržování španělské Ústavy, zatímco druhá skupina neochvějně tvrdila, že jde o její právo na sebeurčení. Odhodlání Katalánců vystihuje Puigdemontův výrok před referendem: „Pokud si region zvolí nezávislost, do osmačtyřiceti hodin od zveřejnění výsledků ji vyhlásím.“ Na tomto výroku je pozoruhodný už jen ten fakt, že dle španělského generálního prokurátora by Puigdemontovi mohlo hrozit soudní stíhání, a dokonce vězení. I navzdory této hrozbě se Puigdemont odhodlal k podobným silným prohlášením.

Nyní k samotnému střetu dvou výše zmíněných práv. Podle Petra Kiliána, mimo jiné odborníka na mezinárodní právo, je z pohledu mezinárodního práva nevýznamné, co se nyní v Katalánsku děje. Jedná se toliko o vnitrostátní problém, do kterého dosud nejsou přímo zataženy mezinárodní organizace. Lichý je též argument právem na sebeurčení vyplývajícím z přirozeného práva i Charty Organizace spojených národů, protože je nutné rozlišovat externí sebeurčení, tedy sebeurčení oddělením části území od existujícího státu, od interního sebeurčení, které je vyjádřeno tak, že centrální vláda daného státu umožní určitému územnímu celku vyznávat své kulturní tradice, hovořit svým jazykem, jehož výuka může být povolena na školách v tamním regionu, a podobně. Do této chvíle požívalo Katalánsko velmi silné autonomie, která vycházela a stále vychází ze španělské Ústavy. Interní sebeurčení tedy nebylo a není pro Katalánce ničím cizím. Otázkou je, do jaké míry je oprávněný jejich požadavek na úplné osamostatnění se a vytvoření nového státu, nezávislého na centrální španělské vládě, a do jaké míry můžeme z jednání katalánských vysledovat uplatňování takzvané salámové taktiky, kdy se nejdříve zasadili a získávali (a nakonec i získali) pro svůj region stále silnější autonomii, načež po Španělském království požadují, aby jim umožnilo se zcela odtrhnout a jít vlastní cestou.

Chartou OSN je chráněno rovněž právo na územní celistvost, a to ve vztahu k jiným státům. Toto právo se tedy nevztahuje na rozkoly v daném státu. Petr Kilián v komentáři katalánských událostí řekl, že v Katalánsku můžeme z pohledu mezinárodního práva sledovat situaci podobnou té v Kosovu. Mezinárodní soudní dvůr ke kosovské otázce vyslovil názor, že mezinárodní právo negarantuje nárok na vyhlášení nezávislosti, avšak takovému vyhlášení ani nebrání. Výkladem názoru Mezinárodního soudního dvora můžeme dospět k názoru, že k žádnému střetu dvou práv nedochází.

I přes žádost španělské vládní garnitury, aby Katalánci s realizací referenda posečkali, než o jeho ústavnosti rozhodne španělský Ústavní soud, se katalánští představitelé rozhodli deklarované referendum uskutečnit. Španěle neotáleli a vyslali do Katalánska policejní oddíly, aby zjednały pořádek a nejlépe, aby zamezily konání referenda. Jak upozornil Martin Faix z Katedry

Dani Blanco / ARGIA

mezinárodního a evropského práva olomoucké Univerzity Palackého, představitelé mezinárodních organizací kladli velký důraz na to, aby byl v rámci potlačení katalánských snah dodržen princip přiměřenosti zásahu.

Referenda se přes odpor španělských pořádkových složek zúčastnilo přibližně 40 % z oprávněných voličů, z čehož se 90 % vyslovilo pro katalánskou samostatnost. Je otázkou, nakolik bylo uskutečněné lidové hlasování relevantní pro faktické právní kroky. Předně je nutné upozornit na názor španělského Ústavního soudu, že v případě uskutečnění referenda by Katalánci porušili pro ně závaznou španělskou Ústavu. [3] Toho se ihned ujali členové španělské vlády, když například ministr spravedlnosti řekl následující: „Pokud někdo předstírá vyhlášení nezávislosti části území, i když nemá žádné právo tak udělat, protože to nespadá do jeho kompetencí, pak musíme učinit vše, co nám zákony dovolí, abychom tomu zabránili.“ Naopak o nezávislosti španělského Ústavního soudu pochybuje brněnský Katalánc David Utreta Domínguez, když říká, že by soud mohl být ovlivněn španělskými čelními politiky.

...a co nového začalo?

Po uskutečněním referenda se rozhořelo mnoho debat. Jedna z nich se týká přiměřenosti zásahu policie vyslané centrální vládou. Další jsou o významu referenda a jeho poselství. Jiné o legitimitě kroků směřujících k vyhlášení nezávislosti Katalánska na zbytku Španělska, ale třeba také o možných následcích pro stávající autonomní statut katalánského regionu a o spekulacích, co by se stalo, pokud by se fakticky (nikoli právně) Katalánci od zbytku země oddělili a jak by byl potenciální nový stát vnímán mezinárodní komunitou.

O přiměřenosti zásahu španělských policejních složek by se dalo velmi spekulovat a po dlouhých debatách, zda užité násilí a zranění stovek lidí domáhajících se vstupu do volebních místností bylo

souladné s požadavkem přiměřenosti, bychom pravděpodobně došli k názoru, že k obraně ústavnosti mohlo dojít méně násilnými prostředky. Na druhou stranu je nutné vžít se do situace konajících policistů, kteří ve vypjaté atmosféře podobající se sudu plného střílného prachu těsně před vybuchnutím, měli zkrotit dav domáhající se hlasovat v (podle názoru španělského Ústavního soudu) protiústavním referendu. Nicméně za použití násilí, které způsobilo mnohá zranění, se španělská vláda omluvila.

Od skončení referenda bylo dění v ulicích Barcelony přehlídkou či demonstrací síly, kdy na jedné straně byla skupina pro nezávislost Katalánska, na straně druhé pak skupina zastupující názor poloviny Katalánců zachovat územní celistvost Španělska. Názor druhé skupiny je nepřekvapivě v souladu s názorem španělského krále Felipeho VI., který separatistické snahy Katalánců odsoudil.

Stejně jako jsme mohli sledovat dohadování mezi Madridem a Barcelonou o konání referenda, je po-referendové dění přehlídkou mnoha silných prohlášení. Zatímco Carles Pigdemont druhý den po konání referenda vyhlásil výsledky a chtěl na jím svolaném parlamentním zasedání katalánského parlamentu získat podporu pro tzv. deklaraci nezávislosti, katalánská opozice podala ke španělskému Ústavnímu soudu návrh na vydání předběžného opatření, jež by mělo spočívat v zákazu konání schůze katalánského parlamentu. To se také stalo, Ústavní soud přerušil schůzi katalánského parlamentu, avšak z toho si nic nedělala většina katalánského parlamentu v čele s předsedou vlády Katalánska.

Puigdemont tedy stojí hned proti několika soupeřům, jimiž jsou španělský král, španělská vláda, španělský Ústavní soud, katalánská opozice a také například starostka Barcelony Ada Colau, která řekla, že „výsledky referenda z 1. října (2017) nemohou sloužit jako pilíř pro vyhlášení nezávislosti.“ Těto přesily se však neza-lekl, což prokázal tím, že i navzdory zákazu španělského

Ústavního soudu svolal schůzi katalánského parlamentu, na kterém byla přijata takzvaná deklarace nezávislosti. Nyní se ve Španělsku vedou debaty o tom, co to vlastně fakticky znamená. Španělský premiér Mariano Rajoy chce slyšet od katalánských představitelů jasný názor, zda nezávislost vyhlásují, či nikoli. K tomu je nutné dodat, že z hlediska právního není deklarace právně závazná, jak v rozhovoru uvedl Petr Kilián.

Pokud by však katalánští představitelé naznali, že je jimi deklarovaná nezávislost závazná a začali by se podle toho ve vztahu ke Španělsku chovat, mohla by nastat situace, kdy by se už Katalánci necítili být vázáni španělským právním řádem, tudíž by nejednali v jeho souladu, na což by mělo Španělsko právo, a dokonce i ústavní povinnost zareagovat silověji, než tomu bylo v případě konaného referenda. Silovější řešení samozřejmě nemusí spočívat v pověstném „harašení se zbraněmi“, nýbrž v aplikaci čl. 155 španělské Ústavy. Ten umožňuje omezit autonomii jakéhokoli regionu v případě potřeby a nutnosti k zachování územní celistvosti a suverenity Španělského království. Petr Kilián dále naznačuje, že by mohlo dojít k vyslání španělských (polo)vojenských jednotek, aby v Katalánsku obnovily *status quo* například tak, že by převzaly faktickou kontrolu nad

některými španělskými institucemi, jako jsou katalánský parlament nebo také katalánská policie.

Dohoda v nedohlednu

Co dodat závěrem? Bude zajímavé sledovat, zdali se obě strany umoudří. K jednání vyzval znesvářené strany též Evropský parlament. Europoslanci jsou pro to, aby Španělsko s Katalánci vedlo dialog. O tom však nechce nic slyšet centrální vláda v čele s premiérem Marianem Rajoyem. Kataláncům vzkázal, aby upustili od separatistických plánů. Podle mého názoru je nezbytné, aby emočně vypjaté chvíle odešly a aby byly vystřídány chvílemi racionálního jednání o budoucnosti španělsko-katalánských vztahů.

Zásadní roli sehraji oba hlavní protagonisté, tedy pánové Rajoy a Pigdemont, kteří by měli slevit ze svých nároků a snažit se vše urovnat, než se situace vyhroť v nežádoucí posílení radikálně nacionalistických sil, ať už na španělské či katalánské straně. Smutným vyústěním celé situace by rovněž bylo jakékoli silové řešení, počínaje ozbrojenými potlačeními demonstrací a konče občanskou válkou. Míním, že žádný z mnou výše vyřčených scénářů by nevysvětlil svým voličům ani jeden z pánů, byť by byli sebelepšími rétory.

Foto: Dani Blanco. Gure Esku Dagoren manifestazioa „Demokrazia“ lelopean Bilbon. Wikimedia Commons

POVÍDKA ZÁVĚREM

Když duha nemůže

Jakub Strouhal

Pavlu Rychetskému, Josefu Fialovi, Jaroslavu Fenykovi, Janu Filipovi, Tomáši Lichovníkovi, Janu Musilovi,

Radovanu Suchánkovi, Kateřině Šimáčkové, Vojtěchu Šimíčkoví, Miladě Tomkové, Davidu Uhlířovi,

*Jaromíru Jirsovi, Vladimíru Sládečkovi
a Jiřímu Zemánkovi*

Ahoj, jsu Libor.

To, že jsu teplej, sem věděl asi od osmi. Myslím, že sem byl nějak předčasně vyspělej. Vždycky po škole sem utíkal domů, vytáh z šuplíku nočního stolku ve svém pokoji karty, s kerýma sme s bráchou hrávali před spaním prší, a měřil si na pikovým králi svého pindíka. Asi ještě čtyři roky zůstával pikovej král v přesile a i když se snažil tvářit diplomaticky, věděl sem, že za téma jeho inkoustovejma tečkama, co měl místo očí, si je moc dobře vědom moji potupy.

Přesně v týhle době se ve mně navíc rozvinul panické strach z návštěvy doktora, protože sem si myslel, že moju lásku ke všem pindíkům světa dokáže náš pediatr, starej rodinej známej, zjistit ze vzorku moji krve. Nebo mejh slin. Nebo z tlukotu mýho vyděšenýho srdce. Svoje tělo a všechny jeho tekutiny sem tak za to nesnášel a tuším, že to bylo během diktátu ve čtvrtý třídě, kdy mě po větě: „Sýkorky přinesly

mláďatům do hnízda červy.“, poprvý napadlo, jestli by nebylo lepší se zabít. Venku ten den padaly kroupy. To, že bejt teplej je doopravdy špatný, sem ale zjistil až ve čtrnácti, když mě kvůli tomu matka poprvé vyhodila z domu. Vlastně to byl otec, naše rodina totiž vždycky držela pohromadě, což je důležitý tím spíš, „že v dnešní době „střetu civilizací“, různých kultur a náboženství se často volá po tradičních křesťanských hodnotách, mezi něž nepochybně patří i tradiční rodina“[1], kdo mně pomohl před dům vynést kufr, kerej mi dvacet minut předtím musela půjčit sousedka, protože čtrnáctiletý kluci většinou vlastní kufry nemaj a ty naše měl zrovna brácha na intru.

Když mě matka po dvou týdnech vzala milostivě zpět, sousedčin kufr sem pro všechny případy nechal nevybalenej ve skříní. Tím začalo asi dvouměsíční období, kdy sem do školy a ven chodil v jediným triku a jedněch riflich, jelikož to byly jediný kousky oblečení, na kerý sem při tom nenadálým spakování se zapomněl, protože zrovna ležely v koši na špinavý prádlo. A brácha měl všechny svoje hadry na intru.

To, že i teplý lidi se můžou dostat na brněnský práva, ačkoliv mě matka nutnou část mýho života utvrzovala v tom, že nikdy nic nedokážu, akorát chytanu AIDS a umřu, sem si ověřil pár týdnů před maturitou. A na začátku září toho roku sem před odletem

z kukaččího hnízda objevil ve skříni pod haldou bordelů kufr nedávno zesnulé sousedky.

Odklopil sem jeho prohnuté víko a přejel pohledem po změti látkových uzlíčků. Jo, tekly mně z toho slzy, ale rozhodl sem se, že tuhle i ostatní vzpomínky prostě musím zavřít, počkám, až to cvakne, a napořád se s nima rozloučím.

To, že i teplýho druháka vezmou na stáž na ústavák, mě ale už docela překvapilo. Svoji orientaci sem se samozřejmě dávno naučil držet pod pokličkou. Jenže ten rok, kdy sem zadarmo skoro každé den vcházel automaticky se otevírajícíma dveřma do budovy na Joštově, považuju v tomhle ohledu za rok svého největšího rozvoje. Nejsu si ale jistý, jestli za to nemohou spíš Antonín, s kerým sem v tu dobu chodil.

Tony se doma v 16 přiznal, že je gay. Když se pak ve všední dny vracival ze školy, jeho otec už na něho čekal na kopci v Blansku u dveří jejich bytovky (číslo si už nepamatuju), aby ho mohl do večere zamknout ve sklepě. Když kolem osmé zacinkal klíčkama u mříží, vyzvídál, jestli se něco nezměnilo. A Antonín pokaždé pevně odpověděl, že ne. A otec na druhou stranu jejich sklepní kóji pokaždé odemkl, protože „*je třeba v první řadě brát do úvahy zájem dítěte.*“ [2]

Tony na mě každé den čekával před soudem a domáhal se přes můj počáteční odpor uvítací líbačky. Prej aby se těm ústaváckým páprdům zkroutil límec. A aby nemohl celej ten jejich ansámbl s klidným svědomím tvrdit, že nespátňuje „*sebemenší rozumný důvod, pro který by i on sám měl k erozi tradičního pojetí rodiny a její funkce jakkoliv aktivně přispívat.*“ [3] Jo, a aby jeho táta nakonec nevyhrál.

To, že matka umřela, ale na pohřeb jezdit nemám, mi brácha zavolał, zrovna když sem o zkouškovém osmého semestru čekal ve druhém patře před kabinetem našeho docenta na zkoušku z trestu. Z obecné části jsem si vytáhl omyly, ve zvláštní části jsem mluvil o hlavě čtvrté, k procesu jsem doplnil jen pár poznámek k mezinárodní justiční spolupráci a dostal sem za A.

Po státnicích a roce a půl neklidného koncipientství sem s pověstí talentu práva veřejných zakázek nastoupil v prosinci na ministerstvo. Hned první den mi kolegyně z kanclu taktně naznačila, že se mnou očitě vidně (troufl sem si vedle pracovního kompu postavit rámeček s fotkou svého současného přítele Jakuba) není něco v pořádku. Jakub si sice ještě dodělával doktorát na právech, dávno ale patřil k tomu, čemu se v kuloárech říkalo „teplá, plzeňská klika“, což mu vedle vlastnictví dvou bytů v Praze na Vinohradech dovolovalo nabídnout mi, ať si na nějaký čas odpočinu.

„Li, tak se na to vyser,“ řekl doslova.

Poprvé v životě se vědomě zastavit a vydechnout? Nebylo to vůbec špatný. Ráno v šest si jít zaplavat do Podolí, v osm se vrátit domů a ve dveřích se protáhnout kolem Jakuba nazouvajícího si boty (někdy mu schovat klíče od auta a dožadovat se polibku za jejich vrácení) a čekat na Káťu se Sabinkou.

Kateřina byla jedna z nemála mých spolužaček, keré si po pěti letech na právech a třech měsících zkušební doby v advokátce uvědomily, že mít někdy v životě dítě znamená obětovat všechno. A tak se jednoho rána, když na těhotenským testu zmodraly dvě čárky,

rozhodla nesáhnout po ramínku z věšáku a obětovat všechno rovnou. Ono stejně „*žije stále více osob samostatně (tzv. singles).*“ [4]

Jednou dopoledne sme se všichni tři vydali do parku, abychom si hráli na vaření polívky k obědu. Vzal sem ze sklepa prázdný kýbl od barvy a s úsměvem se díval, jak do něj Sabinka zbrkle hází stébla trávy, kerý nemilosrdně trhála svýma drobnýma rukama, a něco si u toho sama pro sebe mumlá. Řek sem jí, aby si dala pozor na psí bobky, přičemž mnou vyřčené slovo bobky ji tak rozesmálo, že se neovladatelně skácela k zemi. Aby měla radost, dělal sem, že taky ztrácím rovnováhu, a spadl sem na zadek. Pak se zatáhlo, a než sme dopajdali domů, začal dovopravdy šílený slejvák. Léto se blížilo.

Během oběda se na mě Kateřina opatrně podívala, a protože sme hrozně zdeformovaní a neumíme se bavit skoro o ničem jiným než o právu, zeptala se: „Četls ten včerejší náleze?“

„Jo, čet,“ odsekl sem, protože se mi oči skoro okomžitě zalily slzama, takže sem se naklonil blíž k talíři s polívkou.

Kateřina si toho gesta všimla a mateřsky mě pohladila přední stranou ukazováčku po paži. Po chvíli ticha a za tenkýho bubnování kapek do rýny ale pokračovala: „Je to dost k zblití, že? Hele, já vím, že je to blbost takhle říct, ale prostě stejně doufám, kvůli ní, že Sabinka lesba není...“

S představou Sabinčiny lesbovitosti sem se lítostivě podíval nejdřív na ni a pak na její mámu. „Jo, taky doufám,“ dodal sem.

A pamatuju se, že tehdy přšelo celej den. Že přšelo, i když se Jakub vrátil z práce. Že přšelo i přes noc. Byl to zkrátka jeden z těch dnů, kdy duha vyjít nemůže.

Foto: Jakub Strouhal

[1] Odlišné stanovisko soudce Jaromíra Jirsy ze dne 14. června 2016 k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016 č. j. Pl. ÚS 7/15.

[2] Bod 39 nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016 č. j. Pl. ÚS 7/15.

[3] Bod 37 nálezu Pl. ÚS 7/15.

[4] Bod 37 nálezu Pl. ÚS 7/15

PRÁVOSLAV KABRŇÁK

od JAKUBA STROUHALA

PRVNÍ
DEN
ŠKOLY!

Chtějte víc a buďte s námi!

casopis.fakt@gmail.com

<https://issuu.com/casopisfakt>

<https://www.facebook.com/casopisfakt/>